

Dit boekje is een onderdeel van

Toerusting

* 9 keer per jaar verschijnend informatiepakket voor de volwassenen-educatie van de kerken *

Uitgave:

Centrale voor Vormingswerk/Hervormde Vrouwen Dienst, postbus 1100, 3970 BC Driebergen, tel. 03438-18334.

Toerustingcentrum van de Gereformeerde Kerken in Nederland, postbus 202, 3830 AE Leusden, tel. 033-943244.

Vrijzinnig Protestantisch Centrum voor Maatschappelijke Toerusting, Nieuwe Gracht 27, 3512 LC Utrecht, tel. 030-331549/311463.

Redactie-, administratie- en besteladres:

Centrale voor Vormingswerk/H. V. D., Hoofdstraat 248, postbus 1100, 3970 BC Driebergen, tel. 03438-18334, giro: 42618

WURIG van GEEFT

---

*Een handreiking voor gesprekken
over en met
de charismatische beweging*

Deze brochure is samengesteld door
de Deputaten voor Contact met de
Charismatische Werkgemeenschap Nederland,
van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Voorwoord

In de zeventiger jaren heeft de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland een commissie benoemd (een zogenaamd Deputatieschap), die zich zou moeten bezinnen op de vragen die vanuit de Charismatische Beweging aan de kerken gesteld werden.

Deze bezinning is uitgelopen op een aantal rapporten aan de Synode, maar ook op een voortdurend overleg met de Charismatische Werkgemeenschap Nederland.

De commissie was van mening dat het een goede zaak zou zijn, wanneer via 'Toerusting' een handreiking zou verschijnen voor het gesprek in de gemeente over de Charismatische Beweging, maar vooral over charismatische vernieuwing.

De Synode was het hiermee eens, en de commissie biedt u hierbij deze handreiking aan.

De bijdrage 'Over het bidden in tongentaal' is van de hand van Ds. W. W. Verhoef, Nederlands Hervormd predikant, die als voorzitter van de Charismatische Werkgemeenschap Nederland onze vergaderingen heeft bijgewoond en zo het overleg tussen de Gereformeerde Kerken en de Charismatische Werkgemeenschap Nederland inhoud heeft gegeven.

De Deputaten.

H. A. van Bottenburg, Veenendaal
A. Dekker, Moerdijk
H. C. Endedijk, Arnhem
G. Gerkema, Oss
G. P. Hartvelt, Kampen
J. H. van der Laan, Kampen
J. A. Montsma, Amsterdam

Hoe dit boekje te gebruiken

Dit boekje is bedoeld om, met behulp van de opgenomen gespreksvragen, met elkaar in gesprek te raken. Het onderwerp van gesprek is: de Charismatische Beweging. Daarom is het belangrijk dat aan de gespreksgroep ook leden van de Charismatische Beweging deelnemen. Zo kunnen karikaturen en vooroordelen over en weer worden besproken en uitgebannen. In gemeenten waar geen leden van deze beweging zijn, kan toch de charismatische vernieuwing een belangrijk onderwerp voor een diepgaand gesprek zijn. Dan zal waarschijnlijk blijken dat verscheidene gemeentelieden zich (soms onbewust) verwant voelen met hen die streven naar de charismatische vernieuwing van de gemeente.

De brochure biedt genoeg stof om 3 tot 5 gespreksbijeenkomsten te vullen. De stof is zo gerangschikt, dat zij volgens een vaste lijn over die bijeenkomsten verdeeld kan worden. Wij raden u aan die lijn ook vast te houden. Misschien is de verleiding groot om meteen bovenop 'hete hangijzers' zoals glossolie en gebedsgenezing te springen. Daardoor zou het gesprek echter juist kunnen mistukken, omdat dan de uitgebreide achtergrondinformatie over de geschiedenis en de bijbelse motivatie ontbreekt. En dat zou jammer zijn.

In de gespreksgroepen gaat het niet in de eerste plaats om het verschaffen van inzicht in bepaalde min of meer 'vreemde' zaken, maar om het oefenen van gemeenschap.

Wie dan ook het initiatief neemt om een gespreksgroep op te zetten, het is in elk geval belangrijk de hele gemeente, en zeker de kerkeraad, daarvan op de hoogte te brengen: hoe verloopt het gesprek, wat zijn de resultaten etc. Het uiteindelijke doel is tenslotte dat gemeentelieden elkaar, om Christus' wil, leren herkennen en aanvaarden.

Dat brengt ons op de spelregels, die men in de groepen zal moeten hanteren. Wie deelneemt met het motief de ander tot zijn of haar standpunt over te halen, werkt o. i. met een verkeerde instelling. Zoiets kan nooit de bedoeling zijn. Er moet plaats zijn voor een gezonde pluraliteit in de groep. Dat veronderstelt een luisteren naar elkaar; dat geeft ruimte aan de gedachte dat de ander (hoe verschillend onze spiritualiteit ook is) het goede met mij voor heeft en ik dus ook met hem of haar. Het kan verder een bevrijdende gedachte zijn, dat we met elkaar geen besluiten hoeven te nemen of uit te voeren. Luisteren alleen werkt al verrijkend.

Het is iedereen aan te bevelen zich thuis al in het te bespreken hoofdstuk te verdiepen. Dan kan men de bijeenkomst beginnen met een inventarisatie van vragen die daarover zijn gerezen, zoals: met welk gedeelte van de bestudeerde stof hebt u min of meer moeite; welke ontdekkingen hebt u gedaan, welke dat verruimend,ervaart u een en ander ook in uw eigen geloofsbeleving?

Misschien ervaren we, luisterend naar en ruimtegevend aan elkaar, dat we niet alleen op weg zijn naar hetzelfde doel, maar dat we ook dezelfde weg bewandelen.

I. Wat is charismatische vernieuwing?

1. Beeldvorming

Het kost ons doorgaans nogal enige moeite geduldig naar anderen te luisteren. Wij zijn niet zo gemakkelijk bereikbaar voor andere mensen! Dit geldt wanneer wij in aanraking komen met gedachten of gewoonten die ons vreemd voorkomen of waarvan wij ontwend waren geraakt; het gaat zeker op wanneer er naast of binnen onze kerken groepen verschijnen die b.v. één boodschap met grote nadruk bepleiten.

In sommige gevallen worden dan gesprekken aangeknoopt, maar vaker nemen wij de toevlucht tot het maken van karikaturen van die anderen waarin ervaringen – soms uit voorbije jaren – een doorslaggevende rol spelen. Een enkel voorbeeld:

Wie kent niet de verhalen over de man, die, hoewel doodziek, toch niet naar de dokter ging, omdat er met hem gebeden was om genezing en hij daarvan alleen alles ten goede verwachtte.

Meestal loopt het slecht af met de persoon in deze verhalen: hij sterft. Maar zijn halstartige houding heeft eerst dan wel veel verdriet berokkend aan zijn vrouw en kinderen. Tot eigen schade wilde hij niet luisteren naar goede raad van familieleden, kerkeraad en predikant. Zij spoorden hem aan wel naar de dokter te gaan. Maar hij wilde niet. Mensen van de een of andere sekte die aan gebedsgenezing 'deed', waren hiervan de oorzaak. Zij hadden hem duidelijk gemaakt: wie bidt zal ontvangen.

Een ander voorbeeld:
In het begin van de kerkgeschiedenis (plm. 200 na Chr.) ontstond er in Klein-Azië een beweging rondom Montanus. De mensen van deze beweging hadden scherpe kritiek op het reilen en zeilen van de kerk, en vonden dat de gemeente van de Heer meer moest voorstellen dan zij deed. De kerk moest zich vernieuwen en, het is toch de Geest die levend maakt?

Misschien ook omdat niet naar hen geluisterd werd ging die beweging radicaliseren, zoals wij dat dan plegen te noemen: zij meenden nieuwe openbaringen te hebben ontvangen waardoor de Schrift aan gezag ging inboeten; tegen het kerkelijk ambt verzetten zij zich heftig, en staken dat ook niet onder stoelen en (kerk)banken. Het is met die beweging niet goed gegaan, en zij kwam als vanzelf buiten de kerk te staan, en zo ging geheel verloren wat zij beoogden: vernieuwing van de kerk, hoewel zij de kerkvader Tertullianus wel voor hun inzichten wisten te winnen.

Maar nu zien wij wel iets merkwaardigs gebeuren: telkens wanneer er later in de kerk vernieuwingsbewegingen ontstonden, kregen deze al vrij spoedig het etiket van 'Montanisme' opgedrukt, om zodoende snel te worden afgeschreven als 'sektarisch' en niet ter zake. Niemand hoefde dan meer naar hen te luisteren.

Om goed te kunnen onderscheiden en van elkaar te leren is het noodzakelijk de karikaturen van elkaar tegen te gaan. Dan is er een kans dat het nieuwe, dat de Geest werkt, niet onopgemerkt blijft. Daarmee zal de gemeente van de Heer gebaat zijn.

2. Woordgebruik

Er wordt gesproken over charismatische vernieuwing, charismatische beweging, charisma (meervoud: charismata). Hieronder volgt een korte beschrijving.

Charisma: Het is een woord dat ook in het Nieuwe Testament voorkomt en vaak in één adem genoemd wordt met genade en Heilige Geest. Men kan het vertalen met 'genadegave', hoewel letterlijk gesproken de vertaling met 'geschenk'; 'gave' ook juist is. In het Nieuwe Testament zijn er tal van die 'gaven' die meekomen in het werk van de Geest van God in de gemeente. Daarom spreekt men ook wel van 'geestesgaven' omdat de Heilige Geest er de bron van is.

Charismatisch: Dit woord kan op 'inspiratie' wijzen, en wel op een inspiratie die aanzet tot een heilzame levenshouding. Begenadigde mensen, zoals b.v. Franciscus van Assisi, Baäl Sjem Tov, Mahatma Gandhi en Martin Luther King noemen wij vanwege hun invloed 'charismatische leiders'. Dit begrip is dan ook toe te passen op Mozes en na hem op de oud-testamentische richters, koningen en profeten, overal waar het spreken en handelen van God tot hen en door hen tot uiting komt.

In het optreden van Jezus van Nazareth zien wij tal van charisma's tot uiting komen. Hij is de bron voor christelijk charismatisch leven.

Charismatische beweging: Zo wordt die geestelijke stroming genoemd die nadruk legt op het werk van de Heilige Geest waardoor de gaven die aan de gelovigen gegeven zijn tot hun recht komen. Het is een beweging die in deze eeuw sterk de aandacht trekt. In tegenstelling tot de Pinksterbeweging richt zij zich bijzonder op de zogenaamde 'historische kerken'. Zij is oecumenisch van inslag en kent daarom een genuanceerd belevingsklimaat; d.w.z. men schrijft elkaar niet de wet voor. Zij wil zich niet van het kerkelijk leven isoleren; zij wil geen beweging in de kerk zijn, maar de kerk juist in beweging brengen. Ook heeft zij een theologische bezinning op gang gebracht.

Charismatische vernieuwing: Dit is een samenvattende aanduiding voor die vernieuwing van individuen, kerken en de gehele samenleving door het herscheppend werk van de Geest van God, waarbij de betrokkenen een principiële vrijheid en ruimte voorstaan voor de ontplooiing van zoveel mogelijk 'gaven'; charismata, waaronder ook begrepen worden genezingen, profetie en het bidden in 'nieuwe talen' (glossolalie). Aan deze gaven wordt geen meerdere betekenis toegekend dan aan andere, meer bekende gaven.

3. Een stukje geschiedenis

Misschien hebben velen de gedachte dat het in de 'charismatische vernieuwing' om iets geheel nieuws zou gaan. Toch is dit allerminst het geval. Door de gehele geschiedenis van de kerk zijn er opwekkingsbewegingen geweest die sterk de aandacht trokken, maar ook tegenspraak en verzet uitlokten en soms de kerken tot harde maatregelen brachten. Men sprak dan al vrij snel van sektarisme; men zou de Schrift loslaten, en buitensijge eisen stellen aan het christelijk leven en het geordende ambt ondermijnen.

In sommige gevallen is het er ook van gekomen, en is men gaan radicaliseren, omdat de 'gevestigde kerk' de roep om vernieuwing niet wilde verstaan; zij moesten dan gaan schreeuwen om zich verstaanbaar te maken. Het verlangen naar een andere kerk, een kerk in de kracht van de Geest is echter altijd blijven bestaan. Telkens werd verteld van ervaringen die wij thans charismatisch zouden noemen. Dat was ook het geval b.v. bij de Hugenoten, de Quakers en de Herrhutter Broedergemeente. Ook in de 18e en 19e eeuw waren er verschijnselen van charismatisch leven. Zo b.v. in het Methodisme, voortgekomen uit de Anglicaanse kerk onder de bezielende leiding van John Wesley. Van Engeland is deze beweging overgeslagen naar Amerika en van fundamentele betekenis geworden voor de latere Pinksterbeweging.

Ook in Nederland weet men te berichten van diep-ingrijpende geestelijke ervaringen. Ds. Hendrik de Cock, de man van de afscheiding van 1834, vertelt dat op vele plaatsen waar vroeger dodelijke rust heerste, een levendige belangstelling voor de waarheid kwam, waartoe dikwijls de meest eenvoudige middelen dienstbaar waren en dat over het geheel genomen deze opwekkingen zich door geen buitengewone verschijnselen kenmerkten.

Vanaf 1830 ontwikkelde zich rondom de Londense predikant Edward Irving een charismatische beweging waaruit de Katholieke-Apostolische Kerk ontstond. Zij was gericht op de heilheid van de totale christelijke kerk, had aandacht voor het ambt, en is mede daardoor voor de huidige charismatische vernieuwing van belang.

Rondom de eeuwwisseling ontstond de bekende Pinksterbeweging, die al vrij spoedig buiten de kerk terecht kwam.

Na de tweede wereldoorlog worden velen geraakt door de roep om de vernieuwing van de kerk door het werk van de Geest. Kleine groepen ontstaan, waarin men trouw probeert te blijven aan de eigen kerk. Er is een gestage groei, en binnen de kerken blijkt gesprek mogelijk, ook van de zijde van de theologie ontsstaat nieuwe aandacht voor het werk van de Geest, en er komt ruimte voor verschillende geloofsbelevingen. In dit verband moet de beweging 'Vuur' genoemd worden, rondom het gelijknamige blad. Na 1970 groeit de beweging zeer snel. Trouwens: overal ter wereld ontstaan charismatische groepen, meestal binnen de kerken. In ons land voegen veel rooms-katholieken zich in deze beweging en de charismatische beweging in Nederland is daarom duidelijk oecumenisch ingesteld. Het ambt wordt niet buiten spel gezet en er is grote aandacht voor de vieringen, de liturgie, eucharistie en avondmaal. Tot nu toe reageren de meeste kerken welwillend-kritisch op de beweging.

4. Organisaties en hun aandachtsveld in Nederland

In 1974 werd de *Stichting Charismatische Werkgemeenschap Nederland* (C.W.N.) in het leven geroepen, met als doel:

- a. christenen van alle kerken aan te moedigen: de vervulling met de Heilige Geest te ontvangen, die in hun leven zijn vrucht en gaven zal ontvouwen, zodat hun aanbidding verrijkt, hun verootmoediging verdiept, hun gemeenschap versterkt, hun getuigenis en dienen bekrachtigd en daarin Christus verheerlijkt wordt.
- b. christenen van alle kerken te helpen: in hun gemeenschappen zo bezig te zijn, dat daarin het volle werk van de Geest, waaronder ook de dienst der genezing, tot openbaring komt, opdat het lichaam van Christus vernieuwd, zijn Bruid toegerust, zijn gemeente verenigd, en de weg tot de Messiaanse gemeenschap met heel Israël gehand wordt.
- c. christenen van alle kerken op te roepen: te bidden voor een wereldwijde opwekking en getuiging en dienend te zijn in de noden en problemen van deze wereld opdat vanuit het werk van de geest in de gemeente, onder de volken gerechtigheid gedaan wordt, onderweg naar Gods komende Rijk.

De Charismatische Werkgemeenschap Nederland (C.W.N.) is het centrale beleids- en ontmoetingsorgaan in Nederland. In deze werkgemeenschap vinden wij een overkoepeling van protestante, oud-katholieke en roomskatholieke takken van werk, terwijl ook voorgangers van de Broederschap van Pinkstergemeenten contact onderhouden.

De C.W.N. houdt theologische conferenties, organiseert regionale dagen en nationale conventies; voorts verzorgt zij een cursus 'charismatische basisvorming', geeft boeken, een theologisch bulletin en een periodiek uit. Samenwerkend in C.W.N.-verband zijn te noemen:

- a. De *Stichting Vuur* als oudste partner in charismatisch Nederland. Het is een oecumenische opwekkingsbeweging met een langdurige ervaring in het 'op de brug staan' tussen kerken en groepen. Naast aandacht voor Israël is er bezinning op en deelname aan zending en ontwikkelingswerk.
- b. Het *Oase-werk*. Oorspronkelijk begonnen in Rotterdam kreeg het vertakkingen naar andere plaatsen als Apeldoorn, Davenport, Dordrecht, Breda, Den Haag en Ermelo en beweegt zich op het terrein van de dienst der genezing en de 'bevrijding'.
- c. *Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde*. Het is de naam van de rooms-katholieke charismatische vernieuwing in Nederland en Belgisch Vlaanderen met een sterke gerichtheid op de rooms-katholieke kerk.

Een stichting die zichzelf niet als charismatisch presenteert maar die wij hier toch willen noemen is de *Stichting Nederlandse Lukasorde*. Dit is een internationale oecumenische gemeenschap van mensen die geloven dat de opdracht tot genezing ook thans nog geldt voor de gemeente. Ook de Nederlandse tak stelt zich ten doel de dienst der genezing in de kerken een rechtmatige plaats te bezorgen, naast de Dienst des Woords, der sacramenten, der gebeden en der offeranden.

Onder haar leden telt zij artsen, werkers in de verpleging, predikanten en gemeenteleden. Haar naam ontleent ze aan de evangelist/arts Lukas, wiens naamdag op 18 oktober ze in ere houdt.

De jongste loot aan de zich vertakkende boom der charismatische vernieuwing is die der charismatische vrouwenbeweging. Haar naam is: *Women's Aglow Fellowship*; dit naar aanleiding van de oproep van Paulus om 'vurig van geest' te zijn. Eén keer per maand komt men bijeen voor lofrijzing en voorbede. In Nederland tot nu toe op een twaalfstal plaatsen verspreid over het gehele land.

5. De kern van de zaak

In het voorgaande zagen wij dat de 'charismatische vernieuwing' reeds een lange geschiedenis heeft gehad in de christelijke kerk en dat zij in onze tijd als het ware een verheving heeft gekregen, zodat er een aantal 'organisaties' is ontstaan waarin verschillende zwaartepunten worden gelegd.

Wat is nu het eigene, de kern van 'charismatische vernieuwing'? Zoals hiervoor - onder het hoofdje 'woordgebruik' - al is opgemerkt, wordt de charismatische vernieuwing gezocht in het tot ontplooiing laten komen van zoveel mogelijk gaven van de Geest, inclusief de gaven van de genezing, de profetie en het bidden in nieuwe talen. Dit mag echter in geen enkel opzicht beschouwd worden als een vlucht uit de werkelijkheid. Integendeel! Het gaat de pleitbezorgers van charismatische vernieuwing uiteindelijk om het gaan van de weg die de Messias heeft gewezen: een leven van liefde voor de aarde en haar bewoners.

Maar om die weg te kunnen gaan zijn christenen geheel en al aangewezen op de kracht van de Geest van de Messias. Voor die Geest en zijn werkingen zullen zij zich dan ook volledig moeten openstellen. In charismatische kringen is men ervan overtuigd dat vrede, gerechtigheid en liefde pas echt kunnen opbloeien, wanneer men zich principieel openstelt voor de Geest en zoveel mogelijk van zijn gaven tot ontplooiing laat komen.

Intussen weten de pleitbezorgers van charismatische vernieuwing maar al te goed dat het 'hebben' van de Geest en van zijn gaven geen permanente ervaring is, laat staan een vanzelfsprekend en onvervreemdbaar bezit. Men zal er voortdurend om moeten bidden. Bij charismatische vernieuwing past daarom ook een levenshouding, waarin het gebed 'Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer!' tot uitdrukking komt.

Daarnaast zijn de mensen van de charismatische beweging zich heel wel

bewust van het eigen tekort. Charismatisch leven is een leven in het diepaan-grijpend besef bewoner te zijn van een wereld, waarin de Zon der Gerechtigheid keer op keer door menselijk tekort en falen wordt verduisterd. Dit brengt een geweldige spanning te weeg – een spanning die alleen maar uitgehouden kan worden, wanneer men zich blijft richten op de gekruisigde van wie de evangeliën verkondigen dat Hij de zonde wegneemt en de Heilige Geest geeft.

6. Enige adressen

Charismatische Werkgemeenschap Nederland.

Secretariaat: K. van de Bergelan 55a.

3054 EP Rotterdam (ook voor het blad 'Vuur').

Stichting Vuur.

Gems 1, 1273 HV Huizen.

Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde.

Laagstraat 372, 5654 PR Eindhoven.

Oase-werk.

Heemraadssingel 88, 3021 DE Rotterdam.

Stichting Nederlandse Lukasorde.

Arnhemse Bovenweg 16, Flat 69, 3708 TA Zeist.

Women's Aglow Fellowship.

Postbus 994, 3800 AZ Amersfoort.

Gespreksgesties

1. De geschiedenis door zijn er steeds weer vernieuwingsbewegingen opgekomen. Kunt u bepaalde voorbeelden geven van het reilen en zellen van de kerk van vandaag, op grond waarvan u het opkomen van een vernieuwingsbeweging kunt begrijpen?
2. Kunt u met elkaar een aantal reacties inventariseren van mensen buiten de kerken (familie, vrienden, maar zeker ook media) op de zogenaamde gevestigde kerken en gebeurtenissen die de aandacht trekken?
Herkent u zich in deze reacties?
Zo nee, waarom niet, en hoe komt het dan tot zo'n vertekend beeld?
3. Het aanwijzen of herkennen van het werk van de Geest is naar de mening van velen een strikt persoonlijke zaak.
Zijn er volgens u vooral maatstaven te formuleren? Of bent u van mening dat het werk van de Geest pas achteraf herkenbaar en te beoordelen is? Maar welke maatstaven zou u daarbij willen aanleggen?

II. De Heer, de Geest en de gemeente

1. Met nieuwe ogen

De geschiedenis van de kerk is er vol van: telkens wordt met nieuwe ogen de Schrift gelezen, en worden, als het ware 'ineens' nieuwe, andere samenhangen en verbanden ontdekt, hoewel de berichten en verhalen er al zo lang stonden! Hoe is het Oude en Nieuwe Testament doortrokken van de werkelijkheid van het werk van de Geest van God?

In het Oude Testament worden schepping en herschepping aan Zijn werk toegeschreven. Genesis 1 verhaalt er van, maar ook Ezechiël 37: de geest blaast in de doden zodat zij herleven. De Geest wekt uit de dood – zo is bijkbaar onze situatie en met minder dan de Geest van God kan het niet toe. Zijn werk is een 'nieuwe schepping, opwekking van de doden en levendmaking' – zo zouden veel eeuwen later de Dordtse Leerregeels zeggen (III/IV 12). In het Nieuwe Testament valt vooral op dat er bij de persoon en het werk van de Heer telkens sprake is van de Geest van God: bij zijn geboorte: Lucas 1:35, De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwten; bij zijn lijden: Hebreëen 9:14, Christus die door de eeuwige Geest zichzelf als een smetteloos offer aan God gebracht heeft.

Op andere plaatsen in het Nieuwe Testament wordt Hij gezien als de vervulling van het Oude: Jesaja 11:2. En op hem zal de Geest des Heren rusten, de Geest van wijsheid en verstand, de Geest van raad en sterkte, de Geest van kennis en vreze des Heren.

In 1 Petrus 4:14 wordt Christus als de vervulling van dit woord gezien, maar worden ook wij tegelijkertijd in die vervulling betrokken: Indien gij door de naam van Christus smaad lijdt, zijt gij zalig, daar de Geest der heerlijkheid en de Geest Gods op u rust. Jesaja 42:1 gaat dan bij Mattheus (12:17) in vervulling. Jesaja 61:1 bij Lucas (4:17 e.v.).

In het Oude en Nieuwe Testament is de Messias bij uitstek de drager van de Geest des Heren. In het Nieuwe Testament wordt aan dit beeld nog een trek toegevoegd doordat Hij ook de gever van de Geest is, de schenker, die de Geest verleent. Men kan hier denken aan Johannes 20:22 waar de verzezen Heer zelf de Geest geeft aan zijn discipelen, – dáár vond 'pinksteren' als het ware reeds plaats. In Romeinen 8:9 worden op een onontwarbare wijze Christus, de Geesten de gemeente in één adem genoemd; en in 2 Kor. 3:17 kan Paulus zelfs zeggen: de Heer nu is de Geest.

Uit dit alles blijkt hoezeer de Geest zelf verbonden is met de Vader en de Zoon. Wie God zegt, zegt Geest, en wie Christus zegt noemt Hem evenzeer. Maar ook het omgekeerde moet gezegd worden: in de Geest en zijn werk krijgen wij met geen ander te maken dan met God-in-Christus. De Geest is: God aan het werk onder ons. De kerk van het westen heeft beleden dat de

Geest uitgaat van de Vader en de Zoon. Het is de Geest die het gelaat vertoont van deze God.

Het werk van de Geest wordt gezien in nauwe samenhang met dat van de Zoon. Hoe weinig de Geest en zijn gaven 'los verkrijgbaar' waren, moge blijken uit de geschiedenis van 'Simon de Tovenaar'. Hij wilde wel de gaven, maar niet de Geveer hebben – en het was hem nog wel er om begonnen de gaven van de Geest uit te delen!

De Geest kan dan ook genoemd worden de Geest van Christus, en wanneer wij zoeken naar een middelpunt van zijn werk, zouden wij kunnen zeggen dat de Geest uitwerkt wat Paulus in Efeze 2:14 zegt, nl. dat Hij onze vrede is.

In dit woord is ongetwijfeld het geheim van zijn persoon en werk uitgezegd. En men kan het in verbinding brengen met die andere woorden van de Schrift, b.v. de Psalmen, waarin gesproken wordt over de 'verborgen omgang met God', en deze kan men nooit geheel in uiterlijke factoren ontbinden. Maar deze vrede beweegt de geschiedenis tussen God en mensen, maar ook tussen mensen onderling. Want Paulus, die deze woorden heeft geschreven, zag het tot zijn verbazing gebeuren hoe mensen die eertijds 'veraf waren, vijandig tegenover elkaar, naderbij gekomen waren; maar dat betekende zeer concreet dat zij naast anderen in dezelfde kerkbanken terecht gekomen waren. God was ópgeschoven naar mensen, maar mensen schoven ook op naar elkaar. Grenzen tussen volkeren en rassen werden door deze 'werkzame vrede' opgebroken.

2. De nieuwe weg

In de Handelingen der Apostelen worden de mensen die in Jezus Christus geloofden 'mensen van de weg' genoemd, – de 'weg van Jezus van Nazareth'. In elk geval een opvallende groep mensen, en als vanzelf worden wij getrokken naar het bericht van Handelingen 2, het Pinksterfeest.

Wij kunnen er ons – na zoveel eeuwen – maar moeilijk een voorstelling van maken wat daar in die zaal precies gebeurd is. Wat een 'geweldige windvlaag' is kunnen wij ons in ons stormachtige land nog wel voorstellen. Maar wat moeten wij ons denken bij 'tongen van vuur die zich verdeelden en het zette zich op ieder van hen'? Dat de omstanders buiten zichzelf waren (Hand. 2:12) laat zich verstaan; overigens hadden anderen een duidelijke mening over het gedrag van die mensen: zij meenden zoïets vaker gezien te hebben bij dronken mensen.

Het moet hen zelf ook onthutst hebben. Zij hadden het zelf zó allemaal niet bedacht; het was over hen gekomen. Daarover hadden zij een rein geweten – géén dronkenschap (Hand. 2:15). In wat hen was overkomen zagen zij de vervulling van de beloften. Dat was de enige manier waarop zij konden verklaren wat hun was wedervaren. Dat hebben zij toen op die dag ook hardop gezegd en zij hebben zichzelf en anderen daaraan gehouden.

Het is een zó overstelpende gebeurtenis geweest die zich zó diep genesteld heeft in het leven van de discipelen van de Heer dat wij in het Nieuwe

Testament niet meer lezen over twijfel of afval onder de apostelen. 'Judas' heeft zich in die kring niet meer herhaald. Maar onder de last van verdrukking en vervolging heeft toch blijfbaar niet iedereen het kunnen uithouden bij de belijdenis van 'Jezus is Heer' (vgl. de brief aan de Hebreëën). De vele vermaningen van Paulus, Petrus, Johannes en Judas in het Nieuwe Testament willen ons in herinnering brengen dat christenen niet aan de geschiedenis ontheven zijn en dat wij onszelf niet moeten overschatten: ook wij leven onder de voorwaarden van het menselijk bestaan. Maar toch worden wij altijd weer teruggeroepen naar het leven 'uit de Geest van Christus'.

Bij Paulus krijgen wij dan in Romeinen en vooral in 1 Korinthiërs 12–14 het beeld getekend van een gemeente zoals deze er blijfbaar geweest is – althans een tijdlang. Er was daar uitbundigheid die ons enerzijds jaloers maakt, maar die ons – in onze westerse cultuur – in hoge mate vreemd zou voorkomen, ons zou onthutsen en misschien ook wel zou verschrikken. Na zoveel eeuwen 'kerk-in-doorsnee' zijn wij b.v. het 'spreken in tongen' ontwend geraakt. Velen zijn er bovendien van overtuigd, dat de 'gave der genezing' terecht gekomen is in onze moderne ziekenhuizen, althans in de westerse wereld. Wij zouden ook niet goed raad weten hoe wij in onze doorsnee zondagse kerkdienst ruimte zouden moeten maken voor de 'gave der profetie'.

Het zijn vragen die velen in de loop der tijden hebben bezig gehouden en dat nog doen, ook onder ons. Men is nl. niet van het probleem af, door te wijzen op dié gebeurtenissen in de kerkgeschiedenis waarin men als het ware getracht heeft de Heilige Geest te dwingen zich in bijzondere gaven te openbaren. Het meest schrijnende voorbeeld daarvan is misschien wel geweest de zgn. heerschappij van de Wederdoepers in Münster (1534/35), die schrikbeeld is geweest voor de generatie van Luther en Calvijn. In Artikel 37 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis kan men de echo van die schrik nog horen en het heeft als onbedoeld neveneffect gehad dat het spreken over het werk van de Geest zo niet geheel verdrongen, dan toch zeer gedempt werd en zijn werk vermindert.

Later zullen wij er op terugkomen (Hoofdstuk IV). Wanneer de Schrift zegt dat Jezus Christus gisteren en heden *dezelfde is*, betekent dit nog niet dat Hij altijd *hetzelfde doet*. Wanneer dit nl. wel het geval zou zijn zouden velen in grote innerlijke nood geraken, en zouden wij ook geen raad weten met de grote keerpunten van de kerkgeschiedenis, b.v. in het leven van Augustinus en de tijd van de Reformatie. Vast staat toch dat op die keerpunten de Geest levend heeft gemaakt en mensen heeft doen óphoren, al horen wij dan juist uit die tijd niet datgene wat wij lezen in Handelingen 2 en in 1 Korinthiërs 12–14 over die gemeente.

3. Gaven van de Geest

De 'uitbundigheid' waarmee over de Heer gesproken wordt – God had Hem immers de Geest gegeven, en 'niet met mate' (Johannes 3:34) – lijkt haar neerslag gevonden te hebben in de toerusting van de gemeente met 'gaven van de Geest', *charisma* in het Grieks.

Er is een verklaarbare neiging om bij deze gaven vooral te denken aan de opsomming die Paulus in Romeinen 12 en 1 Korinthiërs 12–14 heeft gegeven. Het is bekend hoe de gave van het spreken in tongen in Korinthe de meeste aandacht trok. Het maakte mensen jaloers op elkaar met alle gevolgen van dien voor de eenheid en verbondenheid der gemeente. Niet voor niets heeft Paulus tegen die jaloersheid het prachtige hoofdstuk 1 Korinthiërs 13 geschreven en de hele gemeente op die ene weg gewezen waarlangs zij met elkaar verder konden komen, nl. de liefde.

Het werk van de Geest blijft zich op verschillende wijze te ontvouwen: er wordt gesproken van de 'gave van de Geest', de 'vrucht van de Geest' (Galaten 5) en de 'gaven van de Geest', dit laatste dan in de zin van charismata, b.v. het spreken in tongen. Naar onze mening zal men er goed aan doen dit onderscheid niet te zeer te accentueren: in elk geval zijn met de Geest de vrucht en de gaven gegeven. Maar ook wanneer het gaat over de charismata mogen wij daarbij met alleen denken aan het 'spreken in tongen', de 'gave der genezing' of de 'gave der profetie'. Paulus kan er ook op andere manier gebruik van maken, wanneer hij b.v. in Romeinen 5:15 spreekt over de 'overvloedigheid van de genadegave' (charisma) die bestaat in, gelegen is in 'de genade van de éne mens, Jezus Christus'. Op een andere plaats zegt hij weer dat het 'charisma' dat God schenkt, 'het eeuwige leven is in Jezus Christus onze Heer' (Romeinen 6:23). Uiteraard heeft Paulus ook weet van al het andere, nl. de charismata die hij zelf ontvingen had. Maar wát er in de gemeente gebeurde, welke gaven zich ontplooiden, – zij waren ontvouwingen van dat ene wat God in Jezus Christus gedaan had. De gaven hebben Hem tot inhoud, volgen Hem als het ware in zijn bewegingen. Hij is hun bron, en zij zijn aan Hem te meten. Waarop Hij uit was, – dat is ook de richting waarin de gelovige zich beweegt. De 'gaven' zijn de wijze waarop het in Christus geschonken heil zich hecht aan de geschiedenis, zich uitzet ook in ons eigen leven, zegenend en kritisch.

Men krijgt in het beeld dat het Nieuwe Testament ons geeft van de gaven van de Geest bepaald niet de indruk dat slechts één enkele gave ervoor in aanmerking zou komen, en alsof het alleen zou gaan om het versterken van eigen geloof en eigen zekerheid. Het gaat er veelmeer om dat zij die geloven zich in dienst stellen van de gemeente en dat de gaven van de Geest in de diepste zin van het woord gemeenschapsbepalend zijn. Want hoe gemeenschapsbepalend is de opsomming, die Paulus geeft in Galaten 5: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtaardigheid, zelfbeheersing! Daar is een heel leven mee gevuld en gevuld, en het is zichtbaar zó uitzonderlijk, dat Paulus zegt dat dit alles van de Geest van God komt; het zijn 'vruchten van de Geest'.

Maar dan kan elders ook dat 'gewone' weer 'uitzonderlijk' zijn, wanneer Paulus in Romeinen 1:11 de 'onderlinge bemoeiding' als een geestelijke gave ziet; maar men moet ook niet gering denken over het leiding geven in en aan de gemeente, Romeinen 12:8, of men dat nu management of bestuur noemt, – het zijn gaven van de Geest. Want middels deze 'gaven' hecht het heil zich toch aan de geschiedenis en trekt het een spoor door de tijd. Maar hoezeer ook

datgene wat wij 'gewoon', 'vanzelfsprekend' en 'alledaags' vinden niet buiten de toedeling en schikking van God omgaat blijkt, wanneer Paulus in 1 Korinthiërs 7:17 het man-zijn, vrouw-zijn, slaaf- en vrije-zijn, besneden en onbesneden ziet als de wijze waarop God ieder zijn eigen staat heeft 'toebeedeeld'. Zelfs gehuwd-zijn of ongehuwd-zijn valt niet buiten deze gezichtskring.

Nu kan men de vraag stellen of op deze wijze niet het speciale van het werk van de Geest achter de horizon verdwijnt. Want zo plegen wij meestal over de 'geestesgaven' te denken en te spreken. In sommige gevallen werkt het zelfs mistroostigheid wanneer wij bij onszelf niets van dat 'bijzondere' ervaren waarvan de Schrift toch zo duidelijk spreekt.

Nu zal niemand aan de Geest van God de weg kunnen voorschrijven. Wij geloven dat God mededeelzaam van aard is. Zijn Geest kan zich tonen, zoals Hij dat vroeger gedaan heeft. Maar Gods hand heeft duizenden vormen. Hij kan zich ook anders tonen, in het 'meer dan gewone', maar ook in het 'gewone'. Wanneer dit echter in dienst gesteld wordt van de Heer en zijn gemeente en zich in dit alles richt op de naaste en de samenleving, dan is dat zo iets uitzonderlijks dat Paulus niet anders zeggen kan dan dat dat een geschenk is van de Geest van God.

4. De weg door de geschiedenis

Niemand van ons kan precies pellen, hoogstens bevroeden, wát de gaven van de Geest betekend hebben in het individuele leven van de christen uit het begin van de geschiedenis van de kerk, en wat de uitstraling daarvan is geweest op de toenmalige samenleving. Wat zou voor hen de 'verzegeling' met de Heilige Geest der belofte' (Efeziërs 1:13) betekend hebben? Maar hoe zullen zij zich bemoeidigd gevoeld hebben, althans sommigen onder hen, wanneer zij bij zichzelf ontdekten dat zij konden 'spreken in tongen'; of wanneer weer anderen dat spreken in tongen trefzeker konden uitleggen: wanneer zij een profetie ontvingen waardoor soms – in een enkel geval – de gehele gemeente zich kon indekken tegen hongersnood (Handelingen 11:28). Wat moet het voor velen veel betekend hebben wanneer zij in zich de gave der genezing, der gezondmaking, als een kostbaar geschenk ervoeren, al was het maar voor een korte tijd; want alleen de Heer had de sleutels van het dodenrijk. Hoe moesten sommigen zich werkelijk geholpen weten door het geschenk van de wijsheid van anderen in een tip, een wijziging, een uitweg uit een impasse. Op zichzelf was dit misschien niet zo opzienbarend als het spreken in tongen of de gave der genezing; maar wie moet nodig heeft is niet zo bijzonder bepaald bij het spreken in tongen van anderen. Wie kan immers de draagwijdte bepalen van nieuwe moed die iemand vond om een volgende, aarzelende stap te zetten op zijn levensweg? Of om de laatste, radicale stap te zetten op de weg naar een onverkort getuigenis voor de Heer; soms ook, – in sommige tijden meestal – tot de dood erop volgde? Hoe waren zij dan vaak – getuige oude berichten – samen bij elkaar in de arena, wanneer enigen uit hun kring werden terechtiggesteld, om daar voor hen te bidden om standvastigheid, in het 'uur van hun eigenlijke geboorte'.

5. Naar binnen en naar buiten

Veel sporen zijn in het zand verdwenen. Wel weten wij dat de zorg voor de armen in de christelijke gemeente diepe indruk gemaakt heeft op velen uit de 'Oude Wereld'; dat een vrijgelaten slaaf het kon brengen tot bisschop in de oude kerk, was, gezien de onbeweeglijkheid van de sociale structuren in die oude wereld, iets onvoorstelbaars.

Het beeld dat wij uit het Nieuwe Testament krijgen wijst op een grote variatie, en daarmee ook op een grote *inzetbaarheid* van de gemeente. In de eerste plaats in onderling dienstbetoon (de huisgenoten, zoals Paulus in Galaten 6 zou zeggen), om vooral elkaar overeind te houden: de brief aan de Hebreëen staat vol aanmoediging en vol te houden: zij wisten wat bedoeld was met het einde van de wandel van hun voorgangers, Hebreëen 13:7; en velen hebben het geschenk van weldadigheid, mededeelzaamheid (vers 16) alsmede de herbergzaamheid (vers 2) als een godsgechenk aan eigen lijf ervaren. In hun lijden hebben zij soms een kort spoor van diep respect door de tijd getrokken, zodat men later zou zeggen dat het 'bloed der martelaren het zaad der kerk' is.

Ook een inzetbaarheid *naar buiten*? Men zal zich, althans voor de begintijd van de christelijke kerk, hiervan geen al te grote voorstelling moeten maken. Maar de tijd zou komen dat de kerk een rol kon spelen – en het is er ook van gekomen, toen er politiek een nieuwe situatie ontstond, zodat de kerk een rol ging spelen in het op gang brengen van historische processen van ver reikende betekenis.

Wij kennen het verhaal van 'slagen', maar vooral dat van 'falen'. Vooral dit laatste: hoe weinig de kerk metterdaad de beweeglijkheid gekend heeft: hoe deze als het ware gestold is met en in de tijd: hoe de kerk getaald heeft de geschiedenis vlottend te maken en te houden, ofschoon er telkens weer creatieve minderheden kwamen, als teken van andere mogelijkheden, als pogingen om het gelaat van de Heer weer in te tekenen in de geschiedenis van eigen tijd. Maar hoe weinig heeft men die tekenen van het nieuwe verstaan, en hen die een weg wezen uit de traagheid, kwalijk bejegend.

Want wat men ook van de geschiedenis zal kunnen zeggen: zij is in elk geval een proces van voortdurende veranderingen. Dingen komen en gaan, evenals de mensen, soms de dragers van, dan weer figuren in de geschiedenis.

Maar altijd zal deelgenoot-zijn van de geschiedenis, betekenen: er op inspelen, soms de loop van het gebeuren volgen, vanwege de overmacht van de feiten; dan weer vooruitlopen op komend gebeuren: dit ópproeven, wèkken uit het donker: soms hardnekkig vasthouden aan een eenmaal ingeslagen koers, omdat men zich geörienteerd weet aan de weg die de Heer zelf is ingeslagen; dan weer een nieuw ontwerp maken voor heden en toekomst, omdat oude wegen doodlopende wegen zijn gebleken, niet uitgelijnd op het koninkrijk.

In dit alles participeren vereist een diepe onderlinge verbondenheid met de Heer en met elkaar, – wie zou dit ooit alleen kunnen?
Maar hoe moet er ook een goed vertrouwen zijn op de gave van de Geest, die

ook thans nog ieder geeft wat Hij nodig oordeelt! Want hoe is, juist in onze tijd een nieuwe inzetbaarheid van de gemeente noodzakelijk. Misschien heeft de kerk minder kans dan de jonge christelijke kerk, juist omdat de kerk een vaak zo beschamende geschiedenis achter zich heeft en zoveel aan geloofwaardigheid heeft ingeboet.

Hoe behoort de gemeente dan ook – meer dan ooit – het gelaat van haar Heer te vertonen, in wie zij ook een voorbeeld heeft van inventiviteit, inzetbaarheid en beweeglijkheid, vooral ook van standvastigheid, onvermoebaarheid en radicaliteit, om de wil te doen van de Vader die Hem gezonden had.

Gesprekssuggesties

1. In dit hoofdstuk komt de onlosmakelijke band tussen Jezus Christus en de Heilige Geest naar voren. Geldt deze band voor ons, die de naam van Christus dragen, ook? Als dat zo is, hoe ervaren wij dat dan en waarin komt dit tot uiting? Als dat niet zo is, waarom niet en hoe ziet u de band tussen christenen en de Geest dan wel?
2. In de evangelien zowel als in het boek Handelingen krijgen gezangen veel aandacht. Is dit voor u aanleiding om te zeggen dat deze gave belangrijker is dan b.v. profetie of tongentaal?
Of bent u eerder de mening toegeedaan dat in verschillende tijden weer andere gaven sterker naar voren komen en nodig zijn?
Welke gaven zouden dan vandaag de dag vooral van belang kunnen zijn?

3. In onze kerkdiensten heeft het gebed om verlichting met de Heilige Geest een min of meer vaste plaats, namelijk vóór de bijbellesing.
Hoe staat u tegenover de gedachte om dit bidden met name ook te richten op ons handelen?

III. Kerk in de tijd

1. De jaren vijftig

Wie het voorafgaande gelezen heeft zal wellicht al tot de conclusie gekomen zijn hoe ver datgene waarover de Schrift spreekt, af staat van wat wij ervan elke dag ervaren: anders gezegd: hoe schraal ons eigen geestelijk leven vaak is en hoe weinig vaart en bezieling het kent.

Het is dan ook geen wonder dat er grote aantrekkingskracht kan uitgaan van hen bij wie dit alles wel gevonden wordt, en die daarvan een duidelijk getuigenis geven en het laten merken in hun doen en laten.

Zijn er echter nog algemene factoren aan te geven die de snelle groei en aantrekkingskracht van de charismatische beweging enigermate zouden kunnen verklaren? Meestal is het immers zo dat een beweging ergens aan ontbrandt, in een behoefte voorziet, 'in een gat springt' om eens een moderne term te gebruiken.

Welnu: wij menen er iets van te kunnen zeggen. Wanneer wij een korte periode overzien van de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken, dan merken wij het volgende:

1958 Rapport 'Stand geestelijk leven'

1968 Het geschrift 'Het werk van de Heilige Geest'. Van Nederlandse Hervormde zijde verscheen reeds eerder 'De Kerk en de Pinksterbeweging'.

1978 Rapport Deputaten Charismatische Beweging.

Wanneer wij nu aannemen dat rapporten niet in één dag geschreven worden, kunnen wij constateren dat vanaf het midden van de vijftiger jaren onze kerken regelmatig op een fundamenteel probleem gestuit zijn en er telkens pogingen zijn ondernomen om de kerk 'in beweging' te houden. Deze pogingen wijzen niet alleen op een nobel streven, maar wijzen meer nog een bepaald *probleem* aan, om niet te zeggen: een door velen gevoelde *mood*: dat de kerk van de Heer anders zou moeten zijn en meer zou moeten voorstellen. Dat was o. a. een van de grondvragen van het grote rapport van 1958.

Niet ontkend kan worden dat juist in die vijftiger jaren de Pinksterbeweging op velen een grote aantrekkingskracht heeft uitgeoefend en hier en daar ook tot veel wrijving aanleiding gegeven heeft. De 'kruisochten' van Hermann Zaiss en John Osborn versterkten dit alles nog. Bovendien bleek er ten aanzien van bepaalde opvattingen van die Pinksterbeweging een grote zuigkracht in een bepaalde richting uit te gaan. De oproep 'Leven uit de Geest' bracht verschillende leden van onze kerken tot een radicale verwerping van de kinderdoop, afwijzing van de ambten, nadruk op bepaalde 'gaven' van de Geest, waarbij dan in de ene groep de nadruk weer heel anders werd gelegd dan in de andere.

2. Het aangevochten leven

Hooveel gelijk de kerk ook tegenover de Pinksterbeweging mocht hebben – zij raakte het kerkelijk leven wel op een uitermate gevoelige plek, nl. die van een verschaald geestelijk leven, het gebrek aan enthousiasme: en zij raakte daarmee niet alleen de kerkmen.

Want wij weten maar al te goed door hooveel onzekerheden de moderne mens geplagd wordt. Het leven dat hij leeft, de boeken die hij leest, de T. V.-programma's waarnaar hij kijkt, de films die hij ziet – vrijwel alles getuigt van grote innerlijke onzekerheid, en er zijn tallozen die zich niet tegen het leven opgewassen voelen.

Veel van die onrust en onzekerheid huist ook in onszelf, – vandaar de hunkering bij zoveel naar zekerheid. Overal om ons heen horen wij zeggen dat er met het geloof, de godsbeleving iets aan de hand is. Natuurlijk kunnen wij niet zeggen dat vroegere generaties hun aanvechtingen niet gehad hebben, – men leze er maar enige Psalmen op na. Maar voor het besef van velen uit een vroegere generatie was God toch nabij. Men zag – althans velen konden dat toen – in de dingen van de dag de vinger van God, en in een christelijke cultuur liet het gebod van God zich bovendien zeer concreet gestalte geven, tot in het publieke leven toe.

In dit beeld zijn voor tallozen grondige wijzigingen gekomen. In de bijbel wordt verteld dat Jakob een ladder zag waarvan de top tot in de hemel reikte, waarlangs engelen opklimmen en neerdaalden. Thans zien velen niets meer, zelfs in hun dromen niet, en zoeken tevergeefs naar de plaats waar zoiets zou kunnen geschieden.

Het is o. a. de godsvraag die in onze dagen sterk aangevochten is, en het heeft zich aan velen onder ons gehecht. Daarom is er een zo sterke hunkering naar gemeenschap met God, en een heimwee naar beleefbare geborgenheid. Dit alles wordt nog versterkt door de grote uittocht uit de kerken, en na de tweede wereldoorlog heeft dit ook in ons land toegeslagen en heeft het onze kerken de laatste jaren gevoelig geraakt. Ook kerken die zich onaanstaafbaar waanden, kregen er mee te maken, en men is vaak al zeer verheugd wanneer het vaste percentage van hen die zich jaarlijks van de kerk losmaakt een neiging tot vermindering vertoont. Ook dat drukt op de kerken, en geeft vaak dat gevoel van machteloosheid aan hen die bereid zijn hun beste krachten voor de zaak van de Heer in te zetten. Ook zij tobben met de vraag waarom dit allemaal zo gebeurt, en wat er aan te doen is.

Het gevoel van machteloosheid wordt in veel gevallen nog versterkt door het feit dat het 'instrument' van de 'rechte leer' aan betekenis verloren schijnt te hebben, wanneer het gaat om de werfkraft van de kerk en de invloed van haar boodschap. De kerk zal niet meer in 'leuuitspraken' een antwoord kunnen geven op de uitdagingen waarin wij dagelijks verkeren, maar met zichzelf als inzet. Maar dat betekent zeer concreet: wij met orszelf als inzet. Antwoorden die gegeven moeten worden missen elke vrijblijvendheid, en raken ons bestaan, onze veiligheid en ons geld.

Hoe heeft dit alles de laatste jaren tot scherpe polarisatie geleid! De vertrouwde antwoorden vinden in steeds kleiner groepen weerklank: het echo-veld van eertijds gegeven antwoorden is steeds kleiner geworden. Velen kunnen zich niet meer achter anderen verschuilen. Waar komt de zekerheid vandaan, nu de wereld zo klein is geworden (in het NOS-Journaal, 59 centimeter in doorsnee, naar keuze in kleur)? Dit alles geeft een kwaad geweten en wekt schuldgevoelens. Zoals er structuren in de kerk zijn, zijn deze er ook in de samenleving. Het lijken anonieme machten te zijn, hoewel ze in hun oorsprong ontstaan zijn door menselijk handelen. En: waartoe zal ons handelen vandaag en morgen weer leiden? Hoe zal het onze kinderen en kleinkinderen vergaan, wanneer wij ons vandaag in zwijgen hullen en zeggen het antwoord nog niet te weten?

3. Wat onderweg verloren is gegaan

Het is een zaak om er zich over te verheugen dat tegen deze ontwikkelingen in kerk en maatschappij tegenbewegingen op gang gekomen zijn: mensen, ook jonge mensen die deze weg-naar-beneden niet wensen te gaan. Hier en daar wordt een pleidooi gevoerd voor 'de verbeelding aan de macht'; in andere kringen wordt teruggegrepen naar oude bronnen om daaraan impulsen te ontlenen die in de loop van de tijd kennelijk waren uit-geleefd, op-geleefd. Wanneer het er om zou gaan de charismatische beweging, of iets wijder: charismatische mensen, te typeren dan zou men kunnen zeggen dat zij ertoe willen bijdragen om al datgene uit de weg te ruimen wat de beweging van de Geest heeft doen stollen, en dat zij positief waarderen die emoties en gevoelens waarvan wij in de loop der eeuwen vervreemd zijn geraakt, althans in het brede kerkelijke leven.

Wat is er, vanuit b.v. het Nieuwe Testament gezien, onderweg naar vandaag toe, veel verloren gegaan! Wij moeten over de weg die onze westerse cultuur nu bijna twintig eeuwen gegaan is met de nodige ingetogenheid spreken, maar toch kunnen wij er wel iets van zeggen dat van bijzondere betekenis is voor vandaag.

In de loop van de tijd is er een steeds grotere nadruk komen te liggen op het 'verstand' (de 'ratio' met een vreemd woord), als de weg waarlangs de mens deel kon krijgen aan de (goddelijke) waarheid. Dit heeft mede geleid tot de grote nadruk op de 'leer' in het christendom van het westen. De 'leer' was een soort 'regelmechanisme' in de kerken om verschil van mening te regelen en uit de weg te ruimen. Het is wel duidelijk dat het emotionele en gevoelsmatige aspect van het menselijk bestaan op die wijze niet aan zijn trekken kwam. Het moest als het ware 'onderduiken', – en dat is dan ook gebeurd, b.v. in de mystiek.

Men kan deze ontwikkeling betreuren, en er is zeker geen reden om er alleen maar verheugd over te spreken. *Men kan haar echter niet ongedaan maken*, en men kan ook niet zonder meer zeggen dat het emotionele het goede en het rationele het kwade is. Een feit is echter dat de cultuur van het Westen in

steeds mindere mate met de emoties raad geweten heeft, en met het lichaam; het gehele vraagstuk van de seksualiteit draagt er nog sporen van, tot in onze dagen toe.

Het is niet zo moeilijk over dit alles de staf te breken, maar ook hier blijkt weer dat alle dingen hun prijs hebben. Want in dat beroep op het 'verstand' ('rede' is wellicht een beter woord) stond natuurlijk wel iets op het spel: een beroep op het 'denken' scheen een groter waarborg te geven voor onpartijdigheid, 'objectiviteit' terwijl het leven met emoties uit moest lopen op 'subjectiviteit', het grillige, wisselvallige, toevallige waarop geen peil te trekken was. Schreef Paulus (1 Kor. 14:23) niet iets soortgelijks: wat te denken van het spreken in verwoering, wanneer buitenstanders of ongelovigen binnenkomen? Het gaat toch om het spreken van 'verstaanbare' taal?

Toch is er 'onderweg' iets verloren gegaan: wij hebben niet geleerd met onze eigen gevoelens om te gaan. Gevoelens waren onbetrouwbaar, men hoorde ze voor zich te houden. Wanneer iemand zich daaraan niet stoorde werd hij al vrij spoedig voor 'dweper' aangezien.

Het kan niet ontkend worden dat van dit alles een negatieve waardering is uitgegaan ten opzichte van ervaringen en emoties: ze werden ook niet aangemoedigd; wij waren ook niet gewend ermee te koop te lopen, omdat zij schenen in te druisen tegen een algemeen aanvaarde 'stijl', die 'wij', de maatschappij, zich had aangemeten, – dat hele complex vormen en manieren waarbinnen men een gemeenschap tegen grote innerlijke uitbarstingen dacht te kunnen bewaren. Hoe weinig ruimte werd er in de eredienst geboden voor het 'komt luistert toe gij godgezinden... voor wat mij God deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn geest'; of het zou moeten zijn dat door het gemeenschappelijk zingen van dat lied een uitweg geboden werd aan innerlijke ervaringen.

En zoals wij nauwelijks geleerd hebben met eigen gevoelens om te gaan, zo gaat dat ook op ten aanzien van het omgaan met *andermans* gevoelens. In het gunstigste geval respecteerden wij ze, maar fetsoneerden intussen de eredienst en de onderlinge omgang wel naar datgene wat de 'meerderheid' blijikbaar verdragen kon, – overigens doet hetzelfde zich voor in alle groepen, niet-kerkelijk en kerkelijk, in de politieke organisaties en onder Baptisten, Pinkstergroepen.

4. De uitweg

Nogmaals, het is verheugend dat in deze situatie, die door velen als crisisachtig ervaren wordt, tegen-bewegingen ontstaan zijn die zoveel aandacht trekken: mede ook omdat zij het 'ene nodige' op eenvoudige en directe wijze proberen aan de orde te stellen.

Want ze zijn er! Soms in kleine groepen – mensen die 'het' gezien, vernomen, gehoord en gevonden menen te hebben. Rondom kernen vormen zij gemeenschappen met vaak een eigen spiritualiteit. Niet altijd is er volgestrekte eenstemmigheid, – hoe zou het ook kunnen bij alles wat in onze tijd op het spel staat? Soms kan de 'uitweg' die geboden wordt, aanleiding geven tot scherpe polari-

satie wat niet altijd een ongunstig teken is; het kan ook een teken ervan zijn dat men zich in de eigen diepte geraakt voelt. Men moet het bovendien niet doen voorkomen alsof verschillen tussen de mensen dodelijk zouden zijn: wij zitten tenslotte niet allen op dezelfde manier in elkaar; niemand van ons is met één woord te noemen, en soms zijn onze gevoelens overwegend, dan weer onze wil en dan weer ons verstand, en dat kan weer een eigen gestalte geven aan de spiritualiteit.

In veel gevallen heeft dit trouwens in het verleden ook nooit grote problemen gegeven: mensen zijn altijd verschillend geweest, en de politicus of de predikant behoorde globaal genomen ook tot een van die 'typen'. Sommigen voelden zich dan ook bijzonder aange trokken tot b.v. de prediking van die predikant; anderen weer niet. In een 'gehoorzaamheidscultuur' waarin Gereformeerden nog vóór de laatste wereldoorlog leefden, vielen die verschillen bovendien niet zo erg op: mensen kwamen toch wel naar de kerk. Een charismatische leider kon in bepaalde crisis-perioden juist die verschillende bronnen raken van waaruit het menselijk bestaan werd gevoed: voelen, willen en denken.

In deze situatie, die ons allen raakt, wordt met een beroep op de Schrift ruimte gevraagd voor die dingen die wij 'onderweg' verloren schijnen te hebben. Was er in de gemeente van 'toen' niet de gave van het spreken in tongen? Was er niet een 'dienst der genezing', en waren ze er niet in alle tijden, mensen die wij tegenwoordig dan 'charismatische christenen' noemen?

Natuurlijk was 'ons' dit beroep op de Schrift niet onbekend. In de prediking wordt nogal eens gewezen op het gemeentelijke leven uit de tijd van de Handelingen der Apostelen. Maar bijna altijd gaat het dan om bepaalde aspecten, en het kan niet ontkend worden dat wij daarbij in de loop van de tijd nogal *selectief* te werk zijn gegaan. Zo beriepen wij ons wel op de 'gemeenschap der goederen' wanneer het ging om de zorg voor de armen (in de kerk!); en er was wel een beroep op de viering van de maaltijd, het samenkomen van de gemeente en de voorbede, wanneer het ging om de zaak van de grotere frequentie van de viering van het avondmaal.

Wanneer het echter ging om andere 'oerchristelijke' ervaringen die de gemeente had opgedaan aan de Heilige Geest – en wij denken dan met name aan wat Paulus beschrijft in 1 Korinthiërs 12–14 dan zijn wij ineens tamelijk terughoudend. Niemand van ons wil natuurlijk de Heilige Geest de wet voorschrijven, maar toch zijn wij overwegend de mening toegeedaan dat 1 Korinthiërs 13 het centrale hoofdstuk is. Overigens was ook Paulus die mening toegeedaan, al kwam dat bij hem niet in mindering op wat hij eerder geschreven had.

Gesprekssuggesties

1. In verband met het ontstaan van de Charismatische Beweging wordt gesproken over 'een sterke hunkering naar gemeenschap met God en een heimwee naar beleefbare geborgenheid'.
Denkt u dat dit een juiste weergave is en herkent u hierna wellicht ook iets bij uzelf? Zo ja, wilt en kunt u dan vertellen waarom dat zo is en hoe u hiermee omgaat of zou willen omgaan?
2. Onder het kopje 'Wat onderweg verloren is gegaan' wordt uitvoerig ingegaan op het gemis aan emotionele en gevoelsmatige aspecten binnen onze kerken.
Hoe ervaren u dat in de kerkdienst en in deze groep?
Maken uw eigen emoties en gevoelens u wel eens onzeker en wilt of kunt u die onzekerheid dan delen met andere gemeenteleden?
3. Denkt u iets te kunnen leren van geloofservaringen van anderen? Als dat zo is, hoe zou dit dan dienstbaar gemaakt kunnen worden voor de opbouw van de gemeente en voor de dienst en het getuigenis naar buiten?
4. Al hetgeen er tot nu toe aan de orde is geweest, kan de indruk wekken dat de charismatische vernieuwing vooral iets is voor zogenaamde 'gevoelsmensen'.
Vindt u dat een juiste beoordeling? Waarom? Of waarom niet?
Kun je inderdaad mensen verdelen in 'gevoelsmensen' en 'niet-gevoelsmensen'?

IV. Over het bidden in tongentaal

Op deze plaats moet ook de gave van het spreken in tongen ter sprake komen. Deze gave komt veel voor in de Charismatische Beweging. Wat wil dit toch zeggen?

Er zijn enkele gegevens in de Handelingen der Apostelen en er is een breed betoog van Paulus over de gaven van de Geest, 1 Korinthiërs 12-14, waarbij speciaal in hoofdstuk 14 het spreken in tongen uitgebreid aan de orde komt. Als we dat trachten samen te vatten, komen we tot de volgende beschrijving: Spreken in tongen heeft een taal-achtig karakter. Zo is het vandaag ook nog. Maar de verstaanbaarheid in het Pinksterverhaal doet verder in de bijbel en ook nu niet ter zake. Paulus schrijft: 'Niemand verstaat het' (1 Kor. 14:2). Zowel bij Paulus als bij Lucas wordt het spreken in tongen met de werking van de Heilige Geest verbonden. Het is dus ook in zijn verstaanbaarheid een Pinksterteken, een teken van de werking van en het delen in de Geest. Zo wordt de Geest herkend (Hand. 10:46). Nadrukkelijk stellen we 'een teken', niet 'het teken', zoals o.i. ten onrechte in diverse Pinkstergemeentes wordt gedacht. Wat in de Handelingen ontstaat bij doorbraken van de Heilige Geest, zet zich in de praktijk der gemeente voort.

Hoe functioneert het daar?
De kern van de zaak is, dat het als een bid-charisma functioneert. Spreken in tongentaal is een manier van bidden. Wie in tongen spreekt, spreekt tot God, 1 Korinthiërs 14:2. Hiermee is het belangrijkste aangegeven. Het spreken in tongen is een bidden in een taal, die breekt uit de behuizing van de ons bekende taal en hoort thuis in het persoonlijke gebedsleven. Het kritische schrijven van Paulus in deze is dan ook niet gericht tegen deze tongentaal als zodanig, maar tegen een onordelijk gebruik. Paulus spreekt ook zelf in tongen en is daar dankbaar voor, maar beperkt de praktijk hoofdzakelijk tot het persoonlijke gebedsleven (1 Kor. 14:18, 19).

Slechts als uitzondering kon het in de samenkomst der gemeente gebruikt worden: namelijk als er ook gelovigen zijn, die de gave van de vertolking hebben (een door de Geest aanvoelen, wat de tongentaal betekent). En dan ook nog: 'Laten het er twee, hoogstens drie zijn' (1 Kor. 14:27).

Het valt op, hoe regelend Paulus in zijn brief optreedt. Het bidden in tongen is kennelijk te regelen. Het is inderdaad bij lange na niet zo extatisch of ongeremd emotioneel van aard als sommigen denken of als wat sommige groepen er van gemaakt hebben. Het is een manier van bidden en wie deze gave eenmaal ontvankelijk heeft, kan meestal op deze manier bidden wanneer hij wil, ophouden wanneer hij wil, hardop of in stilte zo bidden. Het lijkt ons uitermate belangrijk deze nuchtere kant van het bidden in tongentaal vast te stellen, zowel op bijbelse gronden als vanuit een gezonde hedendaagse praktijk. Als Paulus hierover spreekt vanuit zijn persoonlijke gebedsleven, zegt hij: 'Ik zal

bidden met mijn geest' (1 Kor. 14:15). Dat is dus niet omdat de Heilige Geest hem (onberekenbaar) overvalt, maar uit eigen initiatief, vanuit zijn Godsverbondenheid.

In de Charismatische Beweging wordt op deze functie in het gebedsleven alle nadruk gelegd. Ook komt men er in beperkte mate een spreken in tongen met vertolking tegen temidden van de gemeente. En er is bovendien de praktijk van het gezamenlijk zingen in tongen, meestal op hoogtepunten van de (liturgische) eredienst.

Dit laatste vindt zijn aanleiding (en basis) in Efeziërs 5:19, waar sprake is van 'geestelijke liederen', een tem, die in het Grieks heel goed kan duiden op een zingen door de Geest geïnspireerd, dus o.a. zingen in tongentaal.

Maar terug naar de kern van de zaak: het spreken in tongen functioneert als een bidden in tongentaal, een taal die anderen niet verstaan en die je ook zelf niet verstaat. Toch is het een heel wezenlijke uiting, taal diep uit jezelf, uiting van je innerlijk voor God, smeking of lofprijzing, taal/klank-achtige expressie. We gebruiken met opzet deze wat moderne omschrijving. Om het dicht bij het moderne levensgevoel te brengen. Ook omdat het heel goed mogelijk is, dat tongentaal daarom weer allerlei vormen functioneert nu wij in de 20e eeuw weer echt gevoelig geworden zijn voor allerlei vormen van abstracte expressie. Een soort geestelijke tijdgebondenheid dus.

De Geest moet ook de kans krijgen.
Maar tegelijk sluit het bidden in tongentaal aan bij de rijkste tradities van de christelijke spiritualiteit. Deze zoekt immers de verborgen omgang met God, de bewustwording en de ervaring van de inwoning van God (van de Geest) in de harten, het innerlijke gebed of het gebed van het hart.

In de spiritualiteit van alle eeuwen was er een zoeken naar een bewustwording van de inwoning van de Heilige Geest, ingestort in de harten der gelovigen, een altijd biddende bron in ons. De ervaring is dan ook dat bidden in tongentaal, wil het standhouden, geënt moet worden op een verdiepte spiritualiteit. Tongentaal is dan een uitdrukkingssvorm van de Geest, die altijd in ons bidt, van de biddende bron in ons bestaan.

We beseften, dat deze gedachtengang voor velen in onze tijd vreemd geworden is. Tegelijk is er echter temidden van onze hedendaagse gebedsrits een hevig zoeken naar een vernieuwde spiritualiteit. In dit verband is het van belang ook de mogelijkheid van bidden in tongentaal onder de aandacht te brengen.

Kennelijk vinden veel gelovigen van de Charismatische Vernieuwing de weg tot deze gebedspraktijk. Lang niet allen echter, want het is geen 'moeten'. Het is één van de mogelijkheden van de Geest in de gemeente. Psychologisch kunnen we zelfs zeggen: het is een verborgen algemeen menselijke mogelijkheid. Maar niet iedereen komt er toe en dat hoeft ook niet.

Bovendien is het alleen vruchtbaar en zinvol als een manier van bidden, een

uiting voor God van binnen uit, geïnspireerd door de Geest, die de gelovigen gegeven is.

Als er in de gemeente van Christus mensen zijn die ook in tongentaal bidden, dan is dat in alle stilte een intensivering van het bidden der gemeente. Niet dat het een 'beter' bidden is dan het 'gewone' bidden, – het is een andere manier, een aanvulling, een stimulans ook. Als we zo uitgaan van het bijbelse gemeenschapsdenken, dan vervalt de al te persoonlijke pressie om tot dit bidden te komen. Het hoeft niet voor iedereen, maar het moet ook niet bij allen afwezig zijn.

Toch komt nu de vraag op: Hoe kom je er toe? Dat blijkt dikwijls nogal 'geruisloos' te gaan. Allereerst geldt ook van dit onderwerp: onbekend maakt onbemind. Door een goede bijbelse katechese komt het dichterbij, worden wantrouwen en weerzin weggenomen, raakt men wat vertrouwd met het verschijnsel.

Belangrijk is ook, dat men eens hoort wat het is. Een concrete ervaring vanuit de praktijk kan veel verduidelijken. Door overgave en gebed om de Heilige Geest, dikwijls door samen met anderen te bidden, kan men er dan toe komen. Maar dit moet men noch bij zichzelf, noch bij anderen forceren. Waarom de een er wel en de ander er niet toe komt, is moeilijk te verklaren. Het hangt in ieder geval niet van een bepaalde soort van emotionaliteit af: ook zeer nuchtere mensen kunnen tot bidden in tongen komen. Op grond van pastorale ervaringen kunnen we nogal eens constateren, dat men van te voren het besef heeft: het zit erin, het moet er nog uit komen. In zo'n geval kan men dikwijls pastoraal een aanmoediging geven (door met die ander in tongentaal te bidden).

Nu zien we echter in de bijbel enkele doorbraak-achtige gebeurtenissen in verband met tongentaal (Hand. 2:4 en 10:44–46). Dat zijn echter zeer unieke situaties: het eerste Pinkstergebeuren en de eerste prediking tot de niet-Joden. Zo'n uitbrekende spontaniteit kan nog wel eens voorkomen, maar is geen maatstaf voor de hedendaagse praktijk. In de kerkelijk gerichte Charismatische Beweging gaat het veel rustiger en men is er daar wars van om ook maar iets emotioneel te forceren. De hoofdregel ligt voor ons in 1 Korinthiërs 14: daar is alles ordelijk te regelen.

Dit alles veronderstelt als uitgangspunt het geloof in de inwoning van de Heilige Geest in de gemeenschap en in de harten van de gelovigen. Een inwoning, die dieper ligt dan ons gevoel, en die ons verstand te boven gaat. Dat is de nuchtere werkelijkheid van ons geloof. Daarom is bidden in tongentaal noch emotioneel gebonden, noch verstandelijk helemaal grijpbaar.

Toch komt steeds de vraag op: Hoe weten we dan, dat het 'echt' is, van de Geest is? En die vraag hangt meer met de nuchterheid van het verschijnsel samen dan met de emotionaliteit! De echtheid is in zekere zin alleen geestelijk te proeven. Het is echt omdat het als echt bidden wordt ervaren als geloofsver-

bondenheid met God. Als het zuiver is, zal het niet verwarren, maar integendeel heilzaam ervaren worden, in harmonie met het geheel van onze omgang met God.

Zo geeft de Charismatische Beweging ons in het moderne en bijbelse zoeken naar spiritualiteit, naar gebed als Godsontmoeting, ook in deze wat om over na te denken: om op zoek te gaan wellicht.

Gesprekssuggesties

1. Probeer, zonder direct op elkaar te reageren, weer te geven welke gedachten en gevoelens bij u opkwamen tijdens het lezen van dit hoofdstuk.

2. Ervaart u het niet-kunnen-bidden in tongen als een tekort?

Als u dat niet zozeer als een tekort zou ervaren, wat betekent het dan voor u dat mensen van de Charismatische Beweging het bidden in tongen als een grote vernijking en verdieping van hun geloofsleven ervaren?

V. De weg van de geest

Vooraf

In dit hoofdstuk willen wij proberen vanuit een bepaalde invalshoek nader in te gaan op de boodschap van de charismatische vernieuwingsbeweging. Om het iets preciezer te zeggen: wij willen de meer theologische kant in onze bezinning betrekken. Literair was dat in het voorafgaande ook regelmatig aan de orde, omdat het in de charismatische vernieuwing gaat om een bepaald beroep op het werk van de Heilige Geest. En in het aanroepen van de Geest ligt nu eenmaal een bepaalde voorstelling van het werk en de weg van die Geest. Daarom willen wij die 'theologische' kant van de zaak hier iets nadrukkelijker aan de orde stellen.

Toch willen wij 'vooraf' nog een opmerking maken. In het voorafgaande hoofdstuk werd gewezen op de vaak moeilijke situatie waarin 'de' kerk zich bevindt. En dan gaat het echt niet alleen maar over het hier en daar sterk afnemend aantal kerkgangers. Het lijkt vaak alsof de kerk machteloos is tegenover een toenemende vervreemding, afbrokkeling en onverschilligheid. Bijna elke kerk probeert hierregen een dam op te werpen. Het is niet overdeven om hier te spreken van een crisis, nu de kerk in haar omgeving, en soms ook binnen eigen muren de druk voelt van een geestloos materialisme en een gevoel van zinloosheid dat zich een weg zoekt naar allerlei vormen van verstrooiing.

Het is dan geen wonder dat velen met enige verwachting kijken naar wat een beweging als de charismatische vernieuwing de kerken heeft te zeggen. Het gevaar is dan echter dat mensen van de charismatische vernieuwing alleen maar worden uitgenodigd om mee te praten over die 'kerkelijke leegte' terwijl het hun bedoeling van zo'n gesprek is, dat de charismatische boodschap omwille van zichzelf wordt gehoord en opgemerkt. Want het zou best kunnen zijn dat de belangstelling voor de charismatische vernieuwing meer opkomt uit een aangestoken zijn door de crisis dan uit een aangeraakt zijn door de vernieuwende werk van de Geest en de bereidheid de weg op te gaan van die Geest. Daarom zal er éerst geluisterd moeten worden naar wat de charismatische beweging te zeggen heeft over de 'volheid' van de Geest, daarna kunnen wij dan eventueel verder praten over de 'leegte' waarin de charismatische vernieuwing zou kunnen en moeten voorzien.

In aansluiting hierop willen wij voorzichtig en vragenderwijs enkele kanttekeningen maken bij dat beroep op de Heilige Geest; kanttekeningen die dan uiteraard ook te maken hebben met de kerkelijke en culturele situatie rondom het gesprek met de charismatische beweging.

Het spreekt vanzelf dat de theologische bezinning een zeer breed veld kan beslaan, — trouwens: de ene vraag roept de andere op. De aard van dit

informatieve en oriënterende geschiedrijke brengt echter met zich mee dat wij ons wel moeten beperken tot wat wellicht als de kern van de zaak kan worden aangemerkt. Wij willen dat dan ook onder drie gezichtspunten samenvatten:

- *de Geest maakt geschiedenis*
- *de Geest maakt heel*
- *de Geest maakt vrij.*

1. De Geest maakt geschiedenis

Wij bedoelen hiermee uit te spreken dat de Geest het heil dat God ons in Jezus Christus heeft geschonken hier en nu, in ons eigen leven, in ons hart, werkelijkheid laat zijn. Wij zouden zelfs kunnen zeggen dat de Geest zélf de werkelijkheid is van dat heil.

Om dit te verduidelijken willen wij aanknopen bij een bekend en vaak benauwend probleem uit de geloofservaring van christenen. Voor het besef van velen wordt de afstand tussen het heil dat in Christus verschenen is en ons steeds groter. Dat is niet maar een kwestie van een steeds groter wordende afstand in de geschiedenis — de afstand tussen het jaar 33 en 1984 b.v. Dat feit speelt er natuurlijk ook in mee, maar het lijkt wel alsof de macht van het Koninkrijk, waarover in het Nieuwe Testament zo uitbundig gesproken wordt, ons mensen van de twintigste eeuw niet meer bereiken kan. Op de stroom van de tijd meegevoerd lijken wij steeds verder weg te raken van wat toch onze levende oorsprong is. En de Geest lijkt maar niet in staat om het 'gat' tussen die oorsprong en ons te overbruggen. De Geest, zo is toch de ervaring van velen, *herinnert* wel aan Gods aanwezigheid onder ons, maar Hij *is* die aanwezigheid niet; Hij brengt die niet (meer) tot stand. Precies op dit punt houdt de Charismatische Beweging ons voor dat wij zó toch te gering denken over de macht van de Heilige Geest. Wanneer wij uitgaan van het Nieuwe Testament moeten wij zeggen dat de Geest de voortzetting is van wat God in Christus gegeven heeft. Wij moeten dan niet denken aan een soort 'verlengstuk' dat achteraf nog aan dat heil is toegevoegd. De geest is juist *God aan het werk onder ons*. Door de Geest reikt God over de tijden heen tot in het heden. Zo maakt de Geest in de ware zin van het woord *heils*-geschiedenis. De Geest herinnert ons niet alleen aan de oorsprong van ons geloof, maar ons geloof vindt in die Geest zijn oorsprong. De Geest *is* die oorsprong.

Nu zou het een ernstig misverstand zijn te menen dat volgens de charismatische beweging de Geest de afwezige Christus 'vervangt'. Het gaat er veel eerder om, dat in de weg van de Geest Christus de *aanwezige* is.

Daarmee is tegelijkertijd antwoord gegeven op de vraag die vaak gesteld wordt in verband met de charismatische beweging, nl. of met de grote nadruk op het werk van de Geest Jezus Christus niet naar de achtergrond geschoven wordt, en dat de Geest niet de Heer, maar vooral zichzelf present stelt. Ongetwijfeld biedt de geschiedenis van verschillende Geest-groeperingen genoeg aanleiding om zo'n vraag te stellen, maar met het oog op de onder ons optredende charismatische beweging moeten wij in alle duidelijkheid die vraag met 'neen' beantwoorden. De Geest is de Geest van Christus. De Geest

maakt dat ons leven als het ware de uitleg wordt van het leven van Jezus Christus en vernieuwt zo ons leven.

2. De Geest maakt heel

Wij willen hiervan vooral twee dingen zeggen. Allereerst heeft 'heil' met 'heil' te maken. Nu zijn wij er door een lange theologische traditie aan gewend geraakt om bij 'heil' vooral te denken aan het 'heilswerk' van Christus. Dat was en is toch het fundament van ons geloof en ons leven? Maar wij moeten de vraag onder ogen zien of dat 'heilswerk' niet gandaweg weggeschoven is tot een ver gebeuren in het verleden 'rondom kruis en opstanding'. Waar ligt nu die 'werkelijkheid' van dat heil? Achter ons, boven ons? Tegenover deze indringende vragen kunnen wij iets begrijpen van de nadruk die charismatische kringen leggen op het werk van de Geest die ons dat heil hier en nu deelachtig wil maken. Zo heeft 'heil' inderdaad te maken met de 'heelijkheid' van ons leven omdat de Geest het leven drenkt in een nieuwe bron-ervaring. Door die ervaring wordt ons leven dat zo in fragmenten, in stukken uiteen gevallen is, ge-heel-d. Het menselijk bestaan krijgt nieuwe zin en samenhang, het wordt herschapen tot een nieuwe ontvankelijkheid voor licht en leven.

Het behoeft geen betoog dat zo'n bron-ervaring in onze dagen door velen gezocht en bevroet wordt. Onze cultuur brengt immers met zich mee dat het leven in tal van onvermijgbare delen uiteen dreigt te vallen: een stukje religie, een stukje arbeid, een stukje verstrooiing, een stukje leegte op de plek waar wij nu juist de zin van het geheel zouden willen en moeten ervaren...

Aan de 'heelijkheid' is ook nog een ander aspect. Daarbij denken wij aan het 'gegeven' dat het Nieuwe Testament ons indringend verhaalt over Jezus' 'helende weg' temidden van lichamelijk en geestelijk zieken. 'Heil' omvat daar heel concreet de 'heelmaking' van het zo tastbaar gebroke.

De kerk lijkt zich over het algemeen verzoend te hebben met de gedachte dat zulke explosies van heil tot het verleden behoren; het zouden – zo zegt men vaak – bijzondere manifestaties zijn (geweest) tijdens een periode uit de geschiedenis die niet herhaald kan worden. Maar op welke bijbelse grond kan men eigenlijk staande houden dat zulke indringende heel-makingen buiten het bereik van de Geest van God zijn komen te liggen? Mag van de Geest, in wie de Heiland, Jezus Christus, onder ons aanwezig is, niet verwacht worden dat zulke heel-makingen ook vandaag kunnen geschieden?

Op dit punt wil de Charismatische Beweging in haar denken over het werk van de Geest zich open stellen voor nieuwe manifestaties van alles-omvattend heil.

3. De Geest maakt vrij

Tenslotte: de Geest maakt vrij. Onder dit gezichtspunt willen wij slechts één zaak speciaal naar voren halen en daarbij aansluiten aan het woord ervaring, dat hierboven reeds enige malen gebruikt is. In de theologie heeft het begrip 'ervaring' om verschillende redenen maar weinig ingang gevonden. Men ging er liever van uit dat de verkondiging een soort van vooraf geprogrammeerde

'ervaring' meebracht, en ook niet meer toeliet dan dat specifieke type ervaring. Concreet bedoelen wij dat de verkondiging zich met name richtte op het verstandelijk begrijpen door de gelovigen van de boodschap. Het gevoel was iets bijkomstigs. Zo kon – om een voorbeeld te noemen – de rechtvaardiging van de zondaar door het geloof wel onder woorden worden gebracht, beliden en bezongen, maar bijvoorbeeld niet worden 'gedanst'. Maar waarom eigenlijk niet? Wanneer wij geloven dat de Geest ons bevrijdt tot 'heelijkheid' dan betekent dat toch ook dat zijn werk niet ergens in ons hoofd, in de wereld van ons denken en nadenken blijft steken, maar dat het alle facetten van ons mens-zijn doordringt? Het is in dit boekje al eerder signaleerd: veel kerkmensen, en die uit het gereformeerde protestantisme voorop, worden gehinderd door een grote geremdheid in het omgaan met hun gevoelens en in het opdoen van nieuwe emotionele ervaringen, en werkelijk niet alleen in de kerkdienst. Het emotionele zit voor hun besef in de sfeer van het onbeheerste, het 'ontregelde', het 'chaotische'. Het kan maar beter beheerst en weggedrongen worden. Het is gevaarlijk om zomaar gevoelens te uiten. Maar door deze opzettelijke onderdrukking en onderwaardering van het emotionele dreigen wij ons bestaan te halveren tot over de grens van verninking. In zekere zin functioneren wij in de kerkdienst maar 'half'. Dat kan echter nooit de bedoeling van de Geest zijn. De Geest heeft daarin ook onze 'heelijkheid' op het oog, dat Hij ons bevrijdt tot het spontane vieren van het heil met hart en lichaam. Zijn gaven zijn daar ook naar: de gebogenen richt Hij op, Hij maakt tongen (!) los, en bevrijdt mensen die geremd zijn.

4. Wat het gesprek verstoren kan

Met deze drie gezichtspunten hebben wij getracht de kern aan te geven van wat er binnen de Charismatische Beweging bedoeld wordt met het beroep op de Heilige Geest'. Hier zullen dan ook de openingen gezocht moeten worden voor het gesprek met de Charismatische Beweging.

Met opzet gebruiken wij hier de uitdrukking 'opening' voor het gesprek'. Niet voor niets namelijk zijn wij dit boekje begonnen met het probleem van de zgn. beeldvorming. Veel mensen hebben al een beeld van wat de Charismatische Beweging is, zonder dat men ooit de moeite nam met een van hen te spreken. De voorstelling die men dan heeft wijkt natuurlijk nogal wat af van wat hierboven geschetst is. Natuurlijk kan men blijven zeggen dat er wel in theorie een goede en evenwichtige beschrijving is gegeven van de theologische achtergrond van de Charismatische Beweging, maar ziet de praktijk er niet heel anders uit? Het beroep op de Geest, zo zegt men, blijkt veel radicaler en scherper te zijn.

Wij kunnen met het oog op het bedoelde gesprek niet voorbijgaan aan het feitelijke gegeven dat veel kerkmensen bij 'charismatisch' toch allereerst denken aan een nogal enthousiast en luidruchtig beroep op een 'vervuld zijn met de Geest'. Inderdaad komen wij dat tegen: dat het 'hebben' van de Geest op de voorgrond wordt geplaatst en dat dit als het ware 'bewezen' wordt door de gave van het spreken in tongen en de dienst der genezing. En wij kunnen

dan inderdaad de vraag stellen of op deze wijze in de praktijk Christus toch niet naar de achtergrond geschoven wordt – achter het werk van de Geest. En dan dreigt er een aparte groepering van 'Geest-gelovigen' te ontstaan die tegenover de 'dode' kerken de bijzondere werking van de Geest in stelling brengen.

Met vragen als deze hebben wij in het gesprek met en over de Charismatische Beweging voortdurend te maken. Nu willen wij met grote nadruk eraan vasthouden dat de 'Charismatische Beweging' als zodanig niet mag worden vereenzelvigd met bepaalde radicale uitlopers. Deze zullen wij trouwens meer bij de Pinkstergroepen aantreffen, die hooguit op een afstand verwant zijn met de Charismatische Beweging. Wij zullen daarom moeten blijven uitgaan van wat de Charismatische Beweging naar haar eigen zeggen beweegt; daarop richtte zich trouwens ook de hierboven gegeven schets van de theologische achtergronden.

5. Begrijpelijke eenzijdigheid

Nadat wij hierboven nog eens gewezen hebben op zaken die het gesprek kunnen verstoren voordat het goed en wel begonnen is, is nu wellicht de weg vrij om in alle behoedzaamheid enkele vragen te stellen bij het charismatische beroep op de Geest. De vragen hebben vooral te maken met een zekere eenzijdigheid in dat beroep op de Geest. Of misschien kunnen wij beter spreken van een zekere 'over-accentuering' van bepaalde aspecten van het werk van de Geest.

Toch willen wij vooraf een opmerking van meer algemene aard maken, juist om tot een eerlijke beoordeling te komen. Men kan namelijk op goede gronden beweren dat eenzijdige nadruk nu eenmaal hóóft bij bewegingen die vernieuwing voortaan. Het is eigen aan alle bewegingen die zich in meer of mindere mate afzetten tegen het bestaande. Daarbij concentreert men zich vaak op bepaalde punten van waaruit men het bestaande scherp onder kritiek kan stellen. Sommige mensen moeten schreeuwen om gehoord te worden. Juist daardoor ontkomt geen enkel pleidooi voor vernieuwing aan een zekere eenzijdigheid.

In verband met de Charismatische Beweging kunnen wij dit met behulp van een voorbeeld toelichten. Veel mensen in de Charismatische Beweging hebben veel waarde aan de glossolalie, het spreken in tongen. Ongetwijfeld hebben zij daarbij voor zichzelf de gemeente van het Nieuwe Testament voor ogen, waar juist dat spreken in tongen een signaal is van de volle gave van de Geest. Maar vermoedelijk hebben zij ook nog iets anders voor ogen. Zij zien namelijk de gevestigde kerk, die de werking van de Geest lijkt te hebben gedooft in ambt en in de theologie en in de knellende patronen van verkonning en viering. Tegen deze achtergrond is voor hen de veronachzaming van het spreken in tongen in feite vooral een heel duidelijk symptoom van een veel bredere kerkelijke geesteloosheid. Tegenover die kerk wordt dan het charismatische beroep op de Geest ingebracht, en in de praktijk lijkt zich dat bij

sommigen geheel te concentreren op dat éne door de kerk zo duidelijk verwaarloosde punt.

Met deze opmerkingen willen wij de aandacht vestigen op het reactiemotief dat in de Charismatische Beweging niet geheel afwezig is. Wij hebben er reeds eerder op gewezen dat de Charismatische Beweging óók een reactie is op onze gestloze en gebroken *cultuur*. Velen werden immers door het charismatische appèl aangesproken vanuit hun diepe onvrede met onze vertechmiseerde samenleving; mensen worden bekeken als onderdeelje binnen het geheel en zijn dus vervangbaar, zelfs door machines en instrumenten. Een geestelijke reactie is dan heel goed te begrijpen. Maar men zal er toch voor moeten oppassen dat niet met zekere eenzijdigheid de Geest van God tegenover de techniek van mensen wordt gesteld, heilig door de Geest tegenover reparatie door de arts, het voelende hart tegenover het denkende hoofd.

6. Een versmalde visie?

De vragen die wij hieronder aan de Charismatische Beweging kunnen stellen hebben met die genoemde 'eenzijdigheid' te maken, ook wanneer deze van meer 'theologische' aard is.

Gaan wij te vèr, wanneer wij toch spreken van een *versmalde visie* op het werk van de Geest, ondanks het charismatisch beroep juist op die vólle werking van de Geest?

Het is duidelijk dat de Charismatische Beweging sterk de aandacht vestigt op de bijzondere werkingen van de Geest waarover in het Nieuwe Testament bericht wordt, en die in de loop van de geschiedenis van de kerk telkens weer oplichten, zij het dan ook in mindere mate. Toch zouden het pas die 'bijzondere' werkingen zijn die het 'eigenlijke' werk van de Geest zouden uitmaken.

Op dit punt rijst nu juist de vraag waarom die 'bijzondere' werkingen zo belangrijk geacht moeten worden. Nu kàn men hierop antwoorden dat die 'bijzondere' werkingen bij uitstek de tekenen van het Koninkrijk waren; ze hebben een boven zichzelf uittrekkende betekenis. In die zin zijn ze te vergelijken met de voedsel-droppings aan het einde van de tweede wereldoorlog; ook die brachten niet alleen eten, maar ze waren ook het voorteken van de eindoverwinning. Zo zijn er ook tekenen van het Koninkrijk, waarmee op indringende manier de 'zaak' tegenwoordig gesteld wordt, – en die tekenen verwijzen daarnaar. Het spreken in tongen is daarom *op zichzelf* niet zo belangrijk, maar dit middel wordt door de Geest gebruikt om Zijn aanwezigheid te laten merken en ervaren. De tekenen van het Koninkrijk waarvan in het Nieuwe Testament sprake is hebben stééds een verwijzend karakter; ze hebben alles te maken met Gods bijzondere aanwezigheid onder de mensen.

Volgens de vertegenwoordigers van de charismatische vernieuwingsbeweging kan en mag deze aanwezigheid van God niet weggeschoven worden naar een verleden tijd, als zou alleen de tijd van het Nieuwe Testament de tijd van de Geest zijn geweest. Het omgekeerde is veelter het geval: onze voortgaande tijd wordt als het ware voortdurend 'ingehaald' door Gods aanwezigheid. Dat is nu juist het werk van de Geest, die vandaag niet minder dan vroeger de ruimte

van Gods aanwezigheid onder de mensen wil uitbreiden tot over de grens tussen gevangenschap en vrijheid, dood en leven. En waar mensen dat mogen meemaken daar is er die herkenning van het werk van de Geest en de vreugde in God.

Toch zouden wij bij deze beschouwing twee kanttekeningen willen maken. In de eerste plaats vragen wij of in deze visie het werk van de Geest niet tezeer wordt vastgelegd op een bijzondere werking van de Geest in een bepaalde historische periode. De tweede vraag is of de bijbel zelf ons niet wijst op een veel bredere werking van de Geest. Wat de eerste vraag betreft: het is waar dat het in het werk van de Geest ten diepste gaat om Gods aanwezigheid onder ons. Maar dat wil natuurlijk nog niet zeggen dat God daarbij gebonden is aan die werkingen van de Geest die in een bepaalde historische situatie hebben plaatsgevonden. De Geest maakt geschiedenis – zeker, maar niet doordat Hij een bepaalde periode uit de geschiedenis voortdurend op dezelfde manier herhaalt. Integendeel: Hij betoont zich aanwezig in een geschiedenis die verandert en zich verder ontwikkelt. De Geest maakt geschiedenis en schiept telkens nieuwe gestalten van zijn aanwezigheid. Hij kan in 1984 op een andere wijze werken dan in het jaar 40, zonder daarmee zelf een ander geworden te zijn. Daarom gaat het ook niet aan om de tegenwoordigheid van de Geest af te meten aan de doorbraksignalen van een *bepaalde* historische periode, b.v. die van het Nieuwe Testament.

Wat wij bedoelen willen wij met een paar voorbeelden toelichten: Waarom zou de muzik van Bach een minder bijzondere werking van de Geest zijn dan het nieuw-testamentische profeteren en spreken in tongen? Of waarom zou de Geest Gods heil meer tegenwoordig gesteld hebben in de doop van Cornelius dan in de roeping van Ds. Martin Luther King? Met deze twee voorbeelden zitten wij al midden in die tweede vraag, die wij menen te mogen stellen: lijkt al niet uit de bijbel zelf, dat de werking van de Geest van God veel breder is? In het Oude Testament worden toch niet alleen profeten, maar ook koningen en rechters door de Geest geleid. De Geest, zo mogen wij samenvattend zeggen, verwijst terug naar de door God begonnen schepping en trekt van dáárút zijn sporen door de geschiedenis. Die sporen zijn niet minder zichtbaar in de afschaffing van de slavernij en in de opkomst van de democratie dan in de roeping van Jesaja om op te roepen tot het doen van recht.

7. De dienst der genezing

Juist in dit verband willen wij ook iets zeggen over het probleem van de 'dienst der genezing' of, zoals men dat dan meestal noemt: de gebedsgenezing.

Terzijde moet hier worden opgemerkt dat de gebedsgenezing door velen onder ons wordt benaderd met gevoelens van grote argwaan, ja zelfs soms met verachting.

Tegenover die sterk afwijzende houding is het toch zinvol te blijven wijzen op de beperkingen van onze technisch-wetenschappelijke cultuur. Alsof onze cultuur de grenzen zou bepalen van wat mogelijk is! Wie van ons is in staat om

te beoordelen welke mogelijkheden er liggen in het gebed om genezing?

Ons gaat het hier echter om een bepaalde overweging. Het is onjuist om bij *voorbeeld* te stellen dat God in de genezing op het gebed zijn heil op *eigenlijker en omvattende* wijze realiseert dan in de genezing door medisch kennen en kunnen. Juist op dit punt komt men in charismatische kringen nog wel eens de opvatting tegen dat de *eigenlijke* wijze van Gods helende bemoeiens met de mens beschreven staat in de genezingswonderen spelen uiteraard verschillende motieven een rol. Er schuilt een grote troost in de ontdekking dat God zijn hand blijikbaar ook heeft uitgestrekt tot onze lichamelijke broosheid. Verder valt uit het Nieuwe Testament op te maken dat een genezing door de Heiland niet aan de buitenkant blijft, maar de mens ook in de diepte heelt. Niettemin is het gevaarlijk nu te gaan denken in termen van een *eigenlijke* en een *afgeleide* werking van Gods Geest. Bij het eerste zou het dan gaan om Gods directe ingrijpen; bij het tweede past dan meer het beeld van de medische specialist.

Vermoedelijk hangt deze onderscheiding tussen het 'eigenlijke' en het 'afgeleide' ook samen met een zekere verabsolutering van de werking van Gods Geest in een bepaalde historische periode. Daarmee beperken wij echter het werk van de Geest tot die bepaalde periode. Die periode moeten wij echter niet zien als het einde van 's Heren wegen, maar veel eerder als het begin.

Wanneer wij uitgaan van het *geheel* van Gods bevrijdende en helende werk in schepping, geschiedenis en voltooiing, is het werk van de chirurg zeker niet een minder omvattende of minder *eigenlijke* werking van Gods Geest. Wij zouden van het werk van de chirurg zelfs kunnen zeggen dat het een werking van de Geest is die pas goed door de toegenomen en toenemende kennis en kunde tot volle ontplooiing is gekomen. Het werk van de Geest zoals we dat heel geconcentreerd in het Nieuwe Testament tegenkomen is gericht op de openbaring van Gods scheppende en herscheppende liefde, die voor alle tijden van beslissende betekenis is.

De Geest wil ons richten op de belofte dat God, deze God, eenmaal alles zal zijn in allen. Op weg naar die voltooiing kan de gelovige alleen maar dankbaar zijn voor alles wat de geschiedenis aan waarachtige vermenschlijking van de aarde tot stand heeft gebracht. Daarbij zijn de vorderingen van de medische wetenschap nadrukkelijk inbegrepen.

Met dit alles komt ook de charismatische benadering van de Geest als 'heelmaker' in een iets ander perspectief te staan. Wij zullen niet bij voorbaat moeten terugschrikken voor het maken van bepaalde onderscheidingen. Wie grip heeft moet niet naar de priester gaan, en voor moed om te leven moet men niet bij de dokter aankloppen. Met andere woorden: wanneer wij overtuigd zijn van die bredere werking van de Heilige Geest, dan moeten wij ons niet onmiddellijk op de Geest betoepen wanneer het gaat om zaken die in eerste instantie voor rekening komen van 'wereldse' deskundigheid.

Aan de andere kant wil de Charismatische Beweging ons echter terecht eraan herinneren dat de mens in zijn leven en sterven, in zijn hoop en wanhoop, in zijn arbeid en verpozing, in zijn denken en voelen één geheel is. Het menselijk leven kan alleen geleefd worden vanuit een kern die het hele bestaan omvat en

doortrekt. In onze cultuur dreigt de mens meer en meer in stukken uiteen te vallen: de politiek legt beslag op zijn stem, de arbeid op zijn hand, de verstrooiing op zijn oog en oor – en in voorkomende gevallen mag de psychiater proberen er weer een geheel van te maken. Maar het geheel kan er alleen maar zijn, wanneer er een bezielende kern is. Precies op dat punt staat de mens in onze cultuur voor het gat van de zinloosheid. Meer dan ooit is de mens daarom aangewezen op de bron-ervaring van de Geest. Het is de Geest die de mens vervult met de Aanwezigheid van de Ander, die de krachten van geloof, hoop en liefde in zijn bestaan uitstort. En waar het hart vol van is – daarvan zal de mond gaan spreken.

Gespreksuggesties

1. In de tekst wordt apart aandacht gegeven aan het heel- en vrijmakende werk van de Geest. Herkent u wat hierover geschreven is en kunt u de punten van herkenning doorgeven aan uw gespreksgenoten?
2. Probeer het met elkaar eens te worden over enkele emotionele en lichamelijke uitingen waar in de viering ruimte voor zou moeten zijn.
3. In paragraaf 5 van dit hoofdstuk werd gewezen op een zekere eenzijdigheid van de Charismatische Beweging. Hoe zouden de kerken dit eenzijdige signaal positief kunnen opvangen en verwerken? Of bent u van mening dat de gemeente een naast elkaar bestaan van verschillende eenzijdige stromingen is, die niet tot één geheel te smeden zijn?
4. Vrijwel iedereen kent wel verhalen over gebedsgenezing, die vaak met grote argwaan worden benaderd. Hoe kijkt u tegen zulke verhalen aan in het licht van paragraaf 7 van dit hoofdstuk?

VI. Opdracht en uitzicht

Dit boekje gaat over mensen, zo schreven we in de inleiding – over mensen, die vragen aan ons stellen en vragen bij ons oproepen. In de loop van het verhaal zal ons duidelijk zijn geworden, dat het echter niet alleen over mensen van de Charismatische Beweging gaat. Neen, het wordt veel spannender: het gaat over ons allen, leden van de kerk van Christus. Het gaat over die ene gemeente, waarbinnen we gezamenlijk 'een model van eenheid' zullen moeten vormen.

Lukt dat? Het ligt voor de hand minder optimistische gedachten te koesteren. Leert de geschiedenis van de kerk ons niet, dat middelpuntvliedende krachten steeds weer de sterkste krachten blijken te zijn? En dat verdeeldheid en wantrouwen de bittere vruchten van die door sommigen maar al te zeer gekoesterde krachten zijn?

Nu mag duidelijk zijn, dat een verschillende visie op het werk van de Heilige Geest onder ons op zichzelf geen ramp is. Ook de Schrift vraagt ons niet om het in alle opzichten met elkaar eens te zijn of te worden. Maar wat belangrijk is: proberen we in de tegenstellingen, in de uiteenlopende kijk op deze essentiële zaken in Christus' kerk, elkaar te zoeken, te begrijpen, vragend...? Waar de Schrift ons opdraagt toe te groeien naar de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon van God (Efeze 4:13), is het niet mogelijk elkaar te isoleren en elkaar uit onze liefdevolle aandacht te verbannen. Het moet uitgesloten worden geacht, dat broeders en zusters met hun indringende vragen over de beleving van het werk van de Geest niet toegelaten worden binnen de kring van de gemeente, ja, dat gemeenteleden zelfs uitgesloten worden van de ambten en nagewezen worden als geestdrijvers en rustverstoorders.

Vanwaar toch dat merkwuurlijke afweermechanisme, dat bij velen in werking treedt, wanneer leden van de Charismatische Beweging van zich laten horen? We kunnen niet verder gaan dan het stellen van enkele vragen. Maar wortelt dat wantrouwen soms in onze vrees, dat onze rust verstoord wordt? Zijn we soms bang voor elkaar, bang ook ons kwetsbaar op te stellen en onze geloofsbeleving onder het spervuur van wezenlijke vragen te laten brengen? Is ons geloof dan zo ingezonken, dat we, misschien onbewust, vreezen ook dat kleine sprankje geloof nog te verliezen? Of beseffen we misschien, dat ons geloof, juist nu er ontdekkende vragen worden gesteld, niet meer is dan een grauw stuk sleur, waardoor we 'de eerste liefde' hebben verlaten? Dan helpt het uiteraard niet om enthousiaste mensen ons 'van het lijf te houden' door hen te verwisselen met opdringerige leden van de Pinksterbeweging, die in het verleden de gemeente soms grote schade toebrachten.

Dat betekent niet, dat we geen indringende vragen zouden mogen stellen aan de 'charismatici' onder ons. Weten zij ons altijd duidelijk te maken, dat het hen ook om de geméente gaat, ook en juist omdat zij allerlei activiteiten

organiseren, die niet altijd passen binnen het kader van onze kerkelijke structuur? Onderneemt men genoeg pogingen om het in de ogen van veel kerkliden 'vreemde' van hun gedachten doorzichtig en helder te maken? En zullen zij zelfs de schijn van een bepaalde élite-vorming binnen de kerk nog niet méér moeten vermijden? Terwijl van hen vanzelfsprekend gevraagd mag worden het geduld niet te verliezen en tact als bindmiddel in de gemeente geduring te oefenen.

In feite betekent dit alles, dat we bij zo verschillende ons toevertrouwde gaven van de Geest onszelf én elkaar hebben te toetsen of de vrucht van de Geest (lieftde, blijdschap, vrede... zie Gal. 5) onder ons groeit en rijpt.

Hoe het ook zij, de bedoeling van dit geschrift is duidelijk. Het gaat erom, dat wij mede aan de hand van deze brochure en de daarin opgenomen gespreksvragen met elkaar in gesprek raken. Waar leden van de Charismatische Beweging zich in ons midden bevinden, graag met hen, met elkaar. Anders zal het niet gaan. Gesprekken 'over u en zonder u' leiden maar al te vaak tot karikatuurtekeningen. En waar hier en daar de 'charismatici' ontbreken, zal toch de charismatische vernieuwing onderwerp van ernstige studie moeten zijn. Het zal trouwens blijken, dat verscheidene gemeenteliden zich (soms onbewust) verwant voelen met hen die streven naar de charismatische vernieuwing van de gemeente.

Gesprekssuggesties

1. Vóór de lezing van dit boekje hebt u voor uzelf opgeschreven welk beeld u had van de Charismatische Beweging.
Wilt u uw notities nu in de kring voorlezen en daarbij aangeven of uw beeld in de loop van de gesprekken gewijzigd is? Kunt u dat ook concreet aanwijzen: op welke punten en op grond waarvan u uw aanvankelijke oordeel hebt herzien?
2. Geven de gesprekken die u met elkaar hebt gehad voor u als groep, u aanleiding om iets te ondernemen binnen of vanuit de kerk? Hierbij valt te denken aan:
  - contact zoeken met (leden van) de Charismatische Werkgemeenschap Nederland;
  - rapportage naar of een gesprek met de kerkeraad;
  - andere gemeenteliden aanraden dergelijke gesprekken ook met elkaar te voeren;
  - als groep actief gaan werken aan vernieuwing binnen de eigen gemeente.